

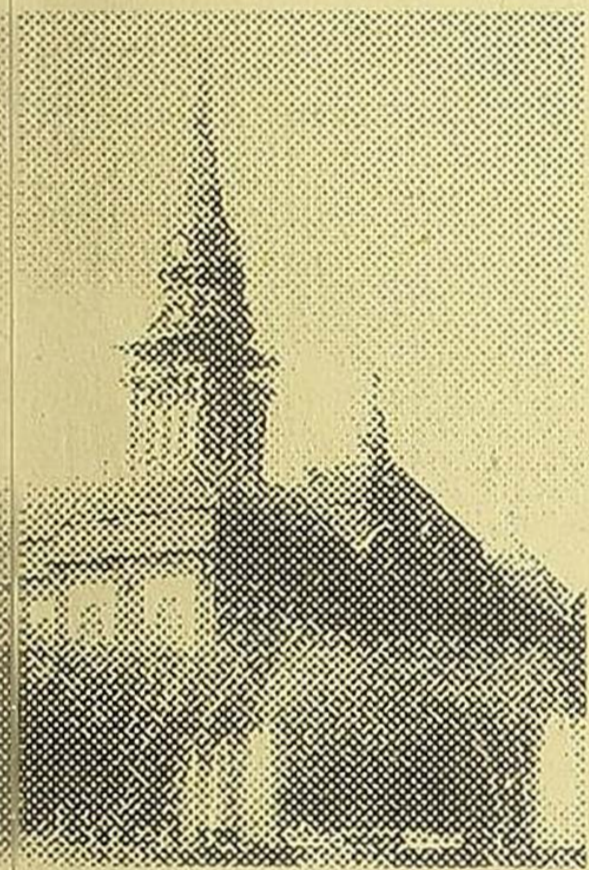
ZLATNA GRANA

subotički dvotjednik

Godina IV. ❖ Broj 63 ❖ 1. veljače 1997. ❖ Cijena 2 dinara

Imre Kern

predsjednik Izvršnog Odbora SO Subotice

OPORBENI

GRAD

Imre Kern

Novoimenovani predsjednik Izvršnog odbora Imre Kern rođen je 1949. godine. Diplomirani je inženjer tehnologije. Prvi puta na ovu dužnost izabran je 1992. Svojim energičnim i principijelnim ponašanjem stekao je ugled kako među građanima, tako i među odbornicima, što potvrđuje i njegov ponovni izbor na istu funkciju.

Na drugoj redovitoj sjednici Skupštine općine Subotica, održanoj 20. siječnja 1997. za mandatara Izvršnog odbora ponovno je izabran **Imre Kern**, član Saveza građanskih Mađara.

Od 67 prisutnih glasovalo ih je 65, čega je Kern dobio povjerenje 34 odbornika. Protukandidati, **Mitar Kocić** iz SPS-a dobio je 24, a **Blaško Babić** iz Saveza građana Subotice 7.

Tajna migma oko moguće koalicije između SPS i SVM o podjeli lokalne vlasti nastrutinski je razriješena, zahvaljujući odluci SGS-a da za novog mandatara lokalne vlade nominira svog kandidata. Tako je Subotica i dalje ostala oporbeni grad.

Sada novi-stari predsjednik SO Subotice **József Kasza** i novi-stari predsjednik Izvršnog odbora Imre Kern, imaju nova dopredsjednika **Mirka Rajčevića** i **Veselina Avdalovića**, počinju rad na početka. U bitno različitim uvjetima.

Na istom je zasjedanju **Gabriella Golon** izabrana za tajnicu Općine, a za zamjenicu biti, kao i do sada, **Ögögyi Vörös Kucsik**.

r.

Čitajte o radu Skupštine na strani 4.

Svetosavska nedjelja

U okviru svetosavske nedjelje, koja se održava od 21. do 27. siječnja u srpskom kulturnom centru Sveti Sava, održano je nekoliko značajnih manifestacija.

Nedjelja je otvorena izložbom Save Stojkova, somborskog slikara, pod nazivom Pejzaži i portreti. Izložbu je otvorila Mirjana Kljajić, tajnica Ministarstva kulture Republike Srbije, nakon čega je uslijedila promocija monografije o Savi Stojkovu. Monografija koja sadrži kompilacijske tekstove poznatih autora te mnoštvo fotografija, pojavila se kao druga knjiga nove izdavačke kuće „Zlatna grana“ iz Sombora. Razgovor je vodio književnik David Kecman-Dako, a o samoj knjizi govorio je Milan Stepanović, urednik nove izdavačke kuće.

U srijedu, 22. siječnja, prezentirana je knjiga memoarske proze „Izdaleka svetlost“ Dr. Dragana Nedeljkovića. Gosti na tribini su bili pored autora Tiodor Rosić, urednik BIGZ-a te Dimitrije Tasić, glavni urednik BIGZ-a. Ovo je prva knjiga umjetničke proze autora koji je član Evropske Akademije Nauka i umetnosti u Parizu.

23. siječnja, u četvrtak, centar Sv. Sava ugostio je poznatog književnika Stevana Raičkovića. Kao gost, o njegovoj knjizi „Jedan mogući život“, govorila je Snežana Ljiljak Knežević, direktorica BIGZ-a.

Slijedeći dan povodom knjige „Svetovno trojstvo“ autora Miroslava Josić Višnjić, pored autora, gost je bio Laza Ristovski, glumac.

U subotu je predstavljena knjiga Dragana Dragojlovića „Dozivanje Boga“ gdje je gost bio književni kritičar Mileta Aćimović - Ivkov. Duhovna tribina na kojoj je govorio vladika bački Irinej posvećena je knjizi Njegove Svetosti Patrijarha Pavla, „Molitve i molbe“.

n.s.

kut

Buka

Bauk „studentskih nemira“ kruži Srbijom. Bauk razigrane mladosti i prkosa. Naoružani su prikladnim sredstvom za ostvarenje svojeg cilja – živjeti kao sav normalan svijet – bukom.

Nastao je, dakle, u želji da se to, samo u nas i za nas nemoguće, traži ostvari ovdje i odmah. Jer, kada će, ako neće sada? Maštovitim koletkivnim perfomansima prave buku. Buka je izraz njihova stava glede kaosa u kojemu smo godinama. Time nas ovi mladi ljudi sve brane i uvode u normalni svijet koji postoji svugdje samo ne u nas. Oni su plamičak u tami našega tunela punog predmodernosti. Stoga ih treba podržati. Osobito proizvodnjom buke u 19 i 30.

Tomislav Žigmanov

Budućnost ponovo ima ljudski lik

Čovjek kada navrší pedesetu polako se stidi nekih svojih ranijih postupaka, što je bolji slučaj. Stid se uvijek kroz grižu savjesti može raznim artificijelnim formama izraziti. Tako bar osjećam. Ako stid i možemo u iskaz pretvoriti, ostaje strah, psiholozi bi rekli, kriza godina, možda, ali godine su tu i strah je tu. Postoji samo dok traje. Ne može se izraziti, on je logički izraz puta življenja. Ako nam i pođe za rukom da ga iskažemo, opišemo, opjevamo, naslikamo, onda straha više nema, opasnost je prošla.

Čini mi se da poslije pada berlinskog zida, sve drugačije isčitavam, pa i strah. Da mi se taj malter uvukao pod kožu. Sve je drugojačije. Razmišljao sam što će biti kod nas, kako dalje? Podigli smo tolike zidove. Zidove sa kojima nam ni Kina više nije tako daleko. Bar jedna njena četvrt. Slučajno nazvana Julj Ska.

Onda studenti.
Dostojanstveni bunt.
Mladost. Srž mladosti.

Pratim ih svakodnevno, uglavnom kroz štampu, zna se koju. Pokušavam se iz rakursa berlinskog maltera prema njima odrediti. Što više napora intelektualna ulažem, bivam nemoćniji, jer su mi bliži. Ta njihova neuhvatljivost, puna plodnog ostatka, nekog plodnog taloga, kao u pjesmi, što je više analizirate biva razumljivija, mada i dalje ništa ne shvatate. I to je dobro! Shvatiti pjesmu znači ubiti njenu dušu. Profesori koji nisu među studentima to nikada neće shvatiti, oni su izgubljeni. Njihova budućnost se već negdje forumski dogodila. Sa studentima, njihovim „protestom“ lakše se diše. Čutimo da nam se budućnost već i još, ipak, nije dogodila. Mada su se neki mnogo trudili. Mnogo. Zahvaljujući studentima budućnost će nam se dogoditi. Hvala im. Godine mi govore da to bez hipokrizije mogu reći.

I onda pitam sebe, promišljam, što sam recimo ja uradio ili propustio '68, '78, '88, od čega me je bilo strah da se danas moram stiditi. Onda slučajno, studentski bunt protiv imaginarnog bunta isčitavam. Pomogao mi je slučaj, jer ni bacanje kocke neće ukinuti slučaj, mada oni (zna se koji) i to pokušavaju. Kockaju se još od 1988.

A duhovni ples studenata, uz naznaku, studentima strpljenja, strpljenja, jer svaki atom Vašega bdijenja urodit će plodom, isčitavam na razini moguće poruke ovako:

Pariz 18. mart 1971.
Don Francisko Franko
Palata El Pardo,
Spanija

Ekselencijo,
Pišem vam ovo pismo sa ljubavlju.
Bez i najmanje senke mržnje ili ozlojeđenosti, primoran sam da vam kažem da ste vi čovek koji mi je naneo najviše zla.
Počinjući da vam pišem užasno me je strah: Strepim, ovo skromno pismo (koje potresa svo moje biće) nije isuviše slabo da bi dospelo do vas, da neće dospeti u vaše ruke.
Verujem da vi beskrajno patite samo jedno biće koje toliko pati može da nametne toliko bola oko sebe;
Bol vlada ne samo vašim životom političara i vojnika već i vašim zabavama:
vi slikate brodolome i vaša najdraža igra je da ubija zečeve, golubove i tunjeve.
U vašoj biografiji, samo leševi! U Africi, u Asturiji, za vreme građanskog rata i posle...
Sav vaš život prekriva plesan tuge. Zamišljam vas opkoljenog golubicama slomljenih krila, crnim venama, snovima o krvi i smrti.
Želim da se promenite, da se spasete, da budete srećni, najzad da se odreknete sveta nasilja, mržnje, zatvora, sveta dobrih i loših koji vas trenutno okružuje.
Postoji možda jedna daleka nada da ćete me saslušati kad sam bio dete, prisustvovao sam jednoj zvaničnoj ceremoniji kojoj ste vi predsedavali.
Prilikom vašeg dolaska, usred ovacija, u prisustvu lokalnih vlasti, jedna devojčica, posebno pripremljena za tu priliku, prišla je i predala vam buket cveća. Zatim je počela da recituje jednu pesmu (hiljadu puta ponovljenu...) Ali, iznenada, ophrvana emocijama, devojčica je počela da plače. Vi ste joj tada rekli, mišljući je po obrazu:
— Ne plači, ja sam čovek kao i ostali.
Možda je u vašim rečima bilo i nečeg drugog osim cinizma?

Pismo Fernando Arrabel završava:

„Dokle će Španija morati da ujeta ruku prijatelja da mogla da pati u tišini?
Bez ozlojeđenosti. Iskreno.
Arrabel
Pariz 18. mart 1971.

Vojislav Sekelj

Preplatite se na

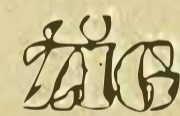

Cijenjeni čitatelji, ukoliko želite list redovito dobijati na Vašu kućnu adresu molimo Vas preplatite se na „Žig“. Tako ćete ujedno pripomoći njegovom daljnjem izlaženju. Cijena godišnje pretplate je 50, a polugodišnje 25 dinara za Jugoslaviju, a za inozemstvo protu-vrijednost godišnje iznosi 50 DEM. Pretplatiti se možete na žiro račun HKC „Bunjevačko kolo“ broj 46600-678-7-3551 s naznakom „za Žig“, ili u prostorijama Uredništva, Preradovićeve 4. Molimo Vas, už pretplatu naznačiti i Vašu adresu.

Aforizmi

- Dok na Vuka po Srbiji policija motri, Vučić čuva naše marke na Cipru.
- Sve više ljudi idu u crkvu. Traže milostinju.
- Narod je postao sumnjiv. Izgleda, počeo je misliti svojom glavom.
- Policija nije okrenula leđa demonstrantima. Uvijek je ispred njih.
- Naš čovjek voli vlast, ali rijetkima uspijeva doći do nje.
- Jedino mi možemo živjeti gore. Mi smo nebeski narod.
- Bliže odnose između vlasti i naroda priječi policija.
- Zenu u braku štiti zakon, a izvan braka ljubav.
- Vlast u Srbiji sve više popušta – kaiš.
- Između izbora otplaćujem dug, jer na izborima ostajem kratak.

Dajo Ruzje

1. veljače 1997.

broj 63

Izdavač: HKC "Bunjevačko Kolo"

Adresa: Preradovićeve 4

☎ 22-927

Žiro račun: 46600-678-7-3551

Osnivač i glavni urednik:

Vojislav Sekelj

Zamj. glavnog i odgovornog urednika

Tomislav Žigmanov

Uredništvo:

Lazar Merković, Ivan Rudinski,

Nela Skenderović, Dragan Vidaković,

Korektor:

Mirko Kopunović

Tehnički urednik:

Ivan Hegediš

Priprema i prelom:

Jasmina Bačić

Tisak: "Globus", Subotica

List je registriran kod Ministarstva informiranja Republike Srbije pod bro. 1620 od 25. travnja 1994. god.

izlazi svake druge subote

MIKI

samostalna vodoinstalatrska radnja

da sve teče kako treba

Šarčević Miroslav vodoinstalatser

Primamo sve radove na vodovodnim instalacijama kao i održavanje istih... po zahtevu stranke od 8,00-16,00 časova

kancelarija: Tel: 024/ 31-598 Matka Vukovića 4 24000 Subotica

Sa konferencije RDSV OO Subotica

REFORME IZNUTRA

mesnik reče: ima nečeg trulog u državi Danskoj. Na koju vrstu truleži je pesnik mislio ostaje ta a, odnosno pesnička figura, upotrebljiva za sva vremena. No izvesno je da on nije imao na umu državu Dansku, ne nju samu, već sve države sveta, kojih bez truleži i nema. Uostalom ni zemlja bez gnojiva ne rađa. ● kako naći ravnotežu između truleži i države, bolje između države i truleži? Pitanje staro, prastaro.

Ovo je dojam koji se nameće nakon završene konferencije za novinare Reformnsko demokratske stranke Vojvodine, opštinske organizacije Subotice koja je održao 21. I 1997. godine Blaško Kopilović predsjednik OORDSV Subotica.

U odnosu na poznate probleme koje u subotički reformisti imali u lošijem radu, počeo je izlaganje Kopilović, predložili smo Skupštini dve vrste statutarne izmene. Potrebu za radom partije iznutra, od dole ka gore znači jačati opštinske i regionalne organizacije, zatim preurediti unutrašnje

odnose, što znači: ako se već borimo za demokraciju i decentralizaciju države, onda ni u partiji, koja se za taj princip zalaže, ne može ostati centralizovana i nedemokratska, odnosno snaga užeg kruga ljudi, i liderska.

Takođe smo nedvosmisleno iskazali svoje opredeljenje za autonomnu Vojvodinu, kao segment privrednog sistema Jugoslavije. Ali, istovremeno smo podvukli da mi nismo za centralizovanu Vojvodinu. Mi smo za Vojvodinu regiona, za Vojvodinu lokalnih samouprava za Vojvodinu najširih prava njenih građana. Ni ovakav stav kod nekih naših ljudi na skupštini nije dobio podršku, pa nije ni usvojen. Prihvaćen je tek tekst o kojem će radaciona komisija raspravljati, te ga predložiti na narednoj Skupštini, što znači otezanje. Subotički reformisti nemaju vremena za to. Ili će se partija reorganizirati ili će se naći neko drugi koji će osnovati novu, između ostalog izrekao je Kopilović. Po pitanju minulih izbora rečeno je, da se analiziraju rezultati, da se traži odgovornost, no ni tu nema pomaka. Svi su ponovo izabrani

sa malim rotacijama na funkciji, sa čime se ne možemo složiti.

Naše generalno opredeljenje je da se okrenemo problemima Vojvodine, u tom smislu je i donešena odluka o udruživanju s koalicijom Vojvodina, ali i ovdje ima otpora, opominje Kopilović.

U okviru poslaničkog kluba Vojvodine pokrenićemo i obnoviti inicijativu za: ukidanje takse pri izlasku iz zemlje, za skidanje takse na brojilo, pokušaćemo aktivirati zakon o uređenju međunacionalnih odnosa, i pokušati pokrenuti pitanje o amnestiji, te detaljno urediti pitanje iz te oblasti.

Što se tiče naše opštine, poznato je kako smo prošli, no smatramo da se politička aktivnost ovde odvija dobro i da tu značajnu ulogu ima partija građanski orjentirana (SGS) što se vidi, ilustrirao je Kopilović, da ni neki članovi SPS ne žele transformaciju i ne žele ostati partija teledirigirana iz jednoga centra, iz jedne glave. Ovo je sažetak Kopilovićevog viđenja problema unutar stranke.

Poslije svega pitanje koje se nama nameće jeste da li se reformisti mogu reformisati, ili je vreme za novu partiju.

(v.s.)

Klikera - gospodarstvo

Žali se jedan poduzetnik. Gospodarska djelatnost je u agoniji, zamjeri sve manje plaćaju. Pre neki dan, neki tipac nudio za kompenzaciju 2 milijuna 800 komada kineskih klikera!

Eto! Dotle nas je dovelo naše klikeraško rukovodstvo! Putovali su po Kini razni naš političari, pa su nas početkom ljeta obavestili: izdržite do jeseni, tada će nas naši prijatelji Kinezi rebnuti izvjesnom količinom roba za isporučenu robu!

S velikim interesiranjem smo čekali to vreme. Pitali smo se, čime će platiti? Dolar? Euro? Je li je to pekinška, beogradska ili ovnarska patka?

Ali, od čuda je ostao samo kineski zid i FO NI kineski društveni sustav, koji - slično našemu - vrši pokuse u cilju pronalaska najbolje točke bijede!

Naš poznanik nije htio primiti toliko klikera, jer - iako je ta količina beznačajna za dobrog kineskog trgovca - u Jugi bi svakom jeftu pripalo po dva komada staklenih kuglica! Čak bi i djevojčice imale po dva klikera! I političarima, kojima fali, mogli bi doprištinu koji klikera.

Uostalom, inače, klikera nije više vrhunski proizvod. Naša djeca bi se najradije igrala na kompjutorima. Nekadanje generacije, koje su zbog nedostatka kompjutera, družile s klikerima, sada su narasle (nama na glave). Sada su družene u razne klike, koje se klikeraju u svojoj sudbom.

Uostalom, mi, ni pomoću kristalne kugle ne vidimo ništa od velikih igara.

István Valihora

Štrajk prosvjetnih radnika

Prema definiciji, štrajk je, kao oblik ispoljavanja nezadovoljstva, legitimno sredstvo za ostvarenje prava i interesa koja se uskraćuju djelatnicima od strane poslodavca. Njih je bilo, a i bit će. Istina, među učiteljima rijetko. Jer, prosvjetni su radnici dugo trpjeli poniženja. Na margini društva, osiromašeni, premalo plaćeni za svoj rad, uz kašnjenja i tih, više simboličnih, osobnih primanja... dostojno su očitovali nemoć i nesnalaženje spram toga. Samoprolašeni kao „intelektualci“, predugo su se saginjali. To im ne priличи. Po definiciji.

Nekima je dosta. Započeli su štrajk. Vanzakonski. Obustavili rad. Ali, ne štrajkuju svi. Njima je dobro. Oni mogu trpjeti poniženja još. Očito, mazohisti. Ne zna se: iz uvjerenja ili habituelno. To govori i o nesnalaženju tih i takvih „intelektualaca“ u životu i svijetu. Ali i o ozbiljnom nerazumijevanju svoje uloge u društvu.

Naš izbor je na strani onih koji su se opredijelili za pravu stvar. Štrajk. Jer time svjedoče o nepristajanju na bijedu i daljnja poniženja.

Tomislav Žigmanov

Nije teško do Dukat-a doći, te uz toplu parafeničnu peč led na dobru stara vremena podsetiti!

NAVRATITE.

Čekamo Vas svaki dan od 12. do 22 (osim ponedjeljka).

MENI od 12 do 16 sati
PO POPULARNOJ CENI.

KROMPIRAČA prava po narudžbi iz parafenične peći.

DISNOTORSKA ČORBA u svako doba.

Pripremamo i druge kulinarske dukate (specijalitete).

ORGANIZIRAMO svadbe, prigodne svečanosti, poslovne ručkove, večere, razne godišnjice, godišnjice prvog poljupca, godišnjica... izmislite sami, nije teško, lepše je i lakše.

DOBITE, izvedite obitelj na nedeljni ručak, bar jednom nedeljno.

SVAKE NEDELJE BUNJEVAČKA UŽNA.

PRIJATNO!

Prošetajte do PRERADOVIĆEVE 4.

Telefon 30 - 136.

OD JAJETA DO GLINENIH GOLUBOVA

Nekoliko minuta prije početka drugog zasjedanja sjednice SO Subotice, s krucijalnom točkom dnevnoga reda izbor novog mandatar lokalne vlade, u holu među odbornicima iznenada (ili ipak po nekom koalicijskom dogovoru) pojavila se kantinjerka s kartonom jaja u naručju. Trenutačnu zbunjenost kantinjerke, zamjenjuje smjeh odbornika (asocijacije na jaja su još svježije), a vješti fotograf „Subotičkih novina“ škljoca; uslikava. Da li odbornike između jaja, ili jaja između odbornika do daljnjeg ostaje nepoznato, ali za početak sjednice simbolično!

Druga znakovita informacija, uoči zasjedanja jest da nikakav međustranački dogovor oko podjele lokalne vlasti nije postignut, te se Savez građana Subotice (SGS) odlučuje da samostalno istakne svojega kandidata za predsjednika Izvršnog odbora.

Ne treba biti mudar političar i zaključiti da bi se iščitalo što tri kandidata za mandatar znače, s obzirom na odnos snaga u Skupštini. Dogovora nema, novi mandatar se zna, sjednicu treba rutinski dovesti do kraja. Sve kombinacije oko „logičke“ podjele lokane vlasti padaju u vodu.

Naime, po nekoj Janusovoj demokraciji i zbrzanoj logici, svojstvenoj socijalistima, koja i h po prirodi krasi u svakoj raspravi, ne drži vodu. Umislili gospoda da predsjednik lokalne vlade treba da je iz njihovih redova (SPS-a) obzirom da je predsjednik općine član Saveza vojvodanskih Mađara.

U nekim toplijim vremenima, u boljim uvjetima, te u pravnoj državi gdje se glasovi ne krađu a jaja kukavički ne gutaju, to bi obzirom na brojčani odnos snaga u Skupštini bilo možda i logički, na čemu inzistiraju socijalisti. Ali danas, kada se vodi borba za moralni i duhovni preporod Srbije to nije stvar logike, niti domen demokracije (lokalne i centralne) nego ozbiljne politike. Jasno, politika bez logike može biti još kakva takva politika, ali politika bez morala, u ovome trenutku (ne samo u ovom) je pogubna, jer prenebregava sve ZAJEDNIČKE napore „ubačenih“ šetača oporbenih gradova diljem Srbije. Napose onaj bunt i polet mladosti koji svoje semestre, uostalom kao u svim normalnim državama polažu na ulici, ispred plavog koridora, u kantovskom nadahnuću koji slovi: „strahopoštovanje prema životu nadahnjuje jedino zvezdano nebo nada mnom i moralni zakon u meni“.

Dakle, logički, iz moralnih razloga,

takva demokratska podjela vlasti za sada nije moguća. Subotičkim socijalistima to još nije jasno, pa su im na najbolji mogući način to objasnili „esgeesovci“ unaprijed svjesno žrtvujući svog predloženog kandidata za mandatar vlade Blaška Gabrića. Odluka SGS-a da svoje glasove u skupštini (7) pusti niz vodu jest mudro rješenje, ali koje također otkriva slabost i nemoć građanske opcije u Subotici. Vjerojatno su i sami do posljednjeg trenutka računali da će do nekakve nagodbe oko podjele vlasti između SPS-a i SVM-a na koncu doći, pa će njihova uloga biti tek samaricanska ravnoteža u lokalnoj upravi i budućoj svadi. No kako dogovora nema, našli su se u raljama. Opredijele li se za stranku koja u naslovu nosi nacionalnu odrednicu (SVM) dobivaju neželjeni epitet, stanu na stranu SPS-a pokopavaju u ovome momentu građansko moralni kreditibilit. Odlučuju ispravno: uzimaju ulogu žrtve, opterećujući prometejski sebe. To na početku zasjedanja Skupštine unosi pomutnju, neurozu, konfuziju među odbornike SPS-a, a mir u redove SVM-a.

Građanska žrtva

Žrtva SGS-a, gledajući dugoročno je isplativa, i može donijeti dobru rentu. Tom žrtvom Subotica i dalje ostaje u sve većoj familiji oporbenih gradova. A budući rad SGS-a dobiva na težini i odgovornosti obzirom na relativni odnos glasova pri odlučivanju, pogotovu pri javnom glasovanju, kada „nevjernih Toma“ neće moći biti među socijalistima. I ovom je prigodom tajno glasovanje odbornika SPS-a pokazalo svoje tragikomično lice: pri „tajnom“ odlučivanju svoje listiće na uvid pokazuju dr Rodoljubu Đuriću poput poslušnih školaraca da, valjda, doktor kontrolira jesu li listići zdravi. Ne znamo. Ne vjeruju li u ideju za koju se javno zalažu, stranci kojoj pripadaju ili se možda plaše sami sebe, odnosno produžene crvene ruke Beograda?

Pitanje tko će biti novi mandatar lokalne vlade većini je bila jasna već prije početka. Ostalo je bila „lijepa“ zabava. A počelo je primjedbom predstavnika grupe građana (GG još uvijek i takvih trabanta ima) da je on prvi put ovdje, maltene krivicom svoji birača, te ne zna poslovnik itd. itd., kao da sada netko očekuje od njega da radi i odlučuje. Jadno, stari sindrom uobražene

svijesti koja kazuje da svijet i povijest počinje od njih. Pitamo što ovo pitanje važni odbornik nije postavio na prvo zasjedanju Skupštine. Sve je to otkriva providnu igru da se dobije na vremenu. Potom slijedi povećani broj socijalista koji abuziraju govornicu. Ponavljaju mutav isto, i to na isti način isto. Traže izmjenu dnevnoga reda. Prvu točku na desetoj desetu na prvo i redom. Buše rupu vremenu.

Glineni golubovi

Istina, deseta točka po svojoj težini važnosti ne bi smjela, ili trebala biti posljednja, no vjerojatno sastavljač dnevnoga reda nije znao opredjeljenje članova SGS-a. Računali su i oni s faktorom vremena, što se pokazalo točnim, jer poslije višekratne zloupotrebe govornice od strane socijalista, odbornik SVM-a Ján Németh iznosi da je njima svejedno koja će točka dnevnoga reda biti prva a koja deseta, ali neka već jednom dopuste se o tome glasa. I glasalo se. Odmah slijedi velika rokada. Točka Izbor predsjednika Izvršnog odbora S Subotice s mjesta desetog dolazi na prvo, a prva točka na deseto. Nota ber prva točka je formulisana povijesno glasi: „Donošenje Odluke o stavljanju van snage Odluke o pristupanju izradi urbanističkog projekta sportsko-rekreativnog kompleksa Strelišta za glinene golubove u Subotici“. Iz koncipiranja dnevnoga reda da se iščitati do kraja (vidjeti posljednju stranu), mnogo, pa i više. Zar ne? Tako se nedužni glineni golubovi demokratski po protokolarnom proceduri sele na deseto mjesto. Šteta na glinu. Zar je bilo potrebno toliko krova za tu izmjenu? Istu sudbinu pretumbavanja doživješe i ostale točke nakon dvosatne diskusije i SGS gamba samo su odbornici ostali na svojim mjestima. Slijedi predstavljanje kandidata za nove članove vlade. Iz reda Kerna predlaže SVM, SPS istu kandidaturu Mitra Nikolića, a SPS Blaška Gabrića.

Da izloži svoj program pred odbornicima i novinarima pripala Blašku Gabriću. Čovjek vjerovatno je sam zbunjen, iskreno reče da je on ovu odluku „saznao kasno sinoć“, te nema pripremljen materijal. Govorilo iz glave. Reče da je uvjeren da bi ot funkcionirao mogao dobro obavljati obziru na svoje bogato iskustvo i zna

Vjrujem na riječ. Takav smo narod, tako nam i ide. Bio je krak, iskren i jasan. Nakon njega u isanoj formi seriozno čita svoj predlog programa Imre Kern. Kandidat SPS-a, Mitar Nikolić, samouvjerno izlazi za govornicu, prida se da je za ovu nominaciju kao saznao, te da nema ništa napisano. Ali, to mu ne smeta da govori ad hoc i napamet, govori i prava, nešto napamet nešto po sjećanju na ono što je prethodnik studiozno izložio. Raspričao se Mitar Nikolić, podsjećalo je to na stara „dobra“ vremena kada su mnogi revolucionari svoje govore držali satima naizust: bivalo je to da ma a trajalo desetljećima.

Danas, to valjda više ne čini ni kastro. Vidi Mitar Suboticu iz različitih kutova, a nekako najepši i najmiliji mu je onaj begradski. Pa kaže, ako bude izabran za mandatara vlade, vlast više neće zaobilaziti ovaj grad, centar će pomoći (ne shvataju socijalisti da Subotici ne treba pomagati, samo pomoći da ne odlače ne baš toliko i ne baš sve. Jer, samo na taj način bit će više i za Suboticu i za centar. Spominjao je Nikolić i putne i druge zaobilaznice i brze pruge i skladnu carinsku zonu, ugovinom sve ono što čovjek iz glaze napamet može reći. Ne shvata Mitar Nikolić, pa ni cijela socijalistička bulumenta da Subotici, Srbiji, Jugoslaviji, svima nama dature u ovome trenutku nisu toliko potrebni novi putevi, zaobilaznice brze pruge i novi nani izvori, koliko nam je potrebna moralna i duhovna obnova, te buđenje savjesti i počinca i društva kao i građanska jednakost u razlikama. Gospodo socijalisti sve je to nezbiljno, šašavo i nadasve neodgovorno! Nominirate svog kandidata za predsjednika vlade bez izrađenog prijedloga programa; pustite čovjeka da za govornicom pliva ledno. Pa ipak je ovo Subotica. Ili vam je možda jasno da, svejedno kakav program predložili, on u sprovođenju ne zavis od vas već od centrale, pa

što se onda mučiti. Nipodištavate ovim i skupštinu i birače i ovaj grad. Red i bolji europski običaji to nalažu, da se program napiše, obrazloži, o njemu diskutira, i tome slično.

Gospodo odbornici

I jedan ozbiljan turista, koji iole drži do sebe, kad odlazi na neko turističko putovanje, recimo u Pariz, napiše sebi svoj program što želi obići i vidjeti tijekom zajedničke šetnje, da se ne bi uludo smucao sokacima te da u povratku, pun impresija kaže kako on zapravo Pariz od kuća nije ni vidio. Ovakav pristup razgolićuje vas kao ličnosti i vašu kolektivnu svijest i savjest. U svijetu pisani i studiozni programi prave se i za mjesnu zajednicu.

Gospodo odbornici o protokolu ste raspravljali satima, a o predloženom programu, što je važnije od bilo kog protokola za grad i građane, doslovce niste rekli ni „a“, odnosno ni „mu“. Da sam kojim slučajem odbornik i kandidat za predsjednika lokalne vlade, predložen od Hašekove recimo „Stranke umjerenog napretka u granicama zakona“, pročitao bi vam prijedlog u formi recepta kako se priprema Sekelj gulaš. Vi bi me možda i s takvim programom izabrali.

Tako je to. Sve ovo je tek jedno osobno viđenje drugog zasedanja Skupštine Subotice.

I ako imamo novo-staru lokalnu samoupravu, mnogo toga mora biti više izloženo javnoj kritici, jer sudbina grada ne ovisi od predizbornih neobavezujućih obećanja, već od vašeg ozbiljnog i odgovornog ponašanja. Velika odgovornost s ovakvim sastavom lokalne samouprave pada i na SVM, kao i na SGS.

Subotica je sačuvala status oporbenog grada. Nadamo se i očekujemo da će eventualno u nekoj zajednici oporbenih gradova Srbije izboriti veća prava za grad, više za svoje sugrađane, a samim tim i za društvo i državu.

Vojislav Sekelj

Prva nagrada za znanstveni rad „Bunjevci (Dalmate) u životu Segedina“

Po osmi su puta u Segedinu dodijeljene nagrade iz Fonda „Kisteleki Ede, a koje se dodjeljuju za najuspješnije radove, čija je tema vezana uz život grada Segedina, njegovu povijest, etnografiju, kulturu itd.

Na raspisani natječaj su i ovoga puta stigli radovi mnogih poznavatelja teme. Ocjenjivački sud je nakon polugodišnjeg rada (rok za predaju radova bio je 31. svibnja), na dan rođenja Kisteleki Ede, 26. studenoga – dodijelio priznanja najuspješnijim autorima. Ocjenjivački sud je dodijelio dvije druge i dvije treće nagrade (jutralom), te jednu prvu nagradu (dij).

Prvu nagradu je dobio rad „Bunjevci (Dalmate) u životu Segedina“ /A bunyevacok /dalmatak/ Szeged életében/ čiji je autor Ladislav Heka.

Spomenuta je studija rezultat moga gotovo četverogodišnjeg proučavanja značaja i uloge bunjevačkih Hrvata (Dalmata) u životu Segedina, a poglavito tijekom 17. i 18. stoljeća. Rad se temelji na podacima do kojih sam došao dugotrajnim proučavanjem dokumenata u Pismohrani Županije Csongrád u Segedinu. Samo proučavanje pak teme započeo sam na preporuku pročelnika Katedre za ustavno-pravnu povijest pri Sveučilištu JATE u Segedinu prof. dr. Ruzsoly Józsefa, a veliku mi je pomoć pružio ravnatelj Pismohrane Županije Csongrád dr. Blazovich László, kao i umirvoljeni sveučilišni profesor dr. Péter László.

U svom radu, na 175 stranica teksta priložio sam i 33 tablice na kojima je dan prikaz: Popis poreznih obveznika Hrvata; Prikaz prihoda Hrvata po pojedinim godinama (od 1717. do 1778.), Popis imovine Hrvata pojedinačno u istom razdoblju, kao i pregled njihova zanimanja; Popis Hrvata primljenih u status građana (također u navedenom razdoblju); Popis Hrvata vojnih obveznika, postrojbe u kojima su služili, te njihov status; Popis Hrvata vlasnika životinja, te vrsta i broj životinja koje drže. Priložio sam također i nekoliko tablica na kojima se nalaze isti popisi sa gotovo istim prezimenima iz razdoblja od 1808. do 1848. godine, a iz kojih je vidljivo da su se Hrvati u 19. stoljeću asimilirali. Više se gotovo nitko ne izjašnjava kao Dalmata, već kao Mađar.

U glavnom dijelu studije prikazao sam doselidbu Hrvata u njihovu domovinu, koju su Pape nazivale Dalmatia, a bizantski carevi Hrvatska, te samna tom primjeru objavio zašto su se Hrvati u Segedinu nazivali Dalmatima, pa čak i oni koji nisu bili bunjevačkog podrijetla, već „čisti“ Hrvati (primjerice Vedres – Vedrić István). U kratkim crtama sam dao prikaz doselidbe Hrvata Bunjevaca u Segedin (te Baju i Suboticu), pri tomu se pozivajući na već postojeću literaturu (Od mađarskih Hrvata Mišo Mandić i Živko Mandić).

(nastavak u narednom broju)

Ladislav Heka
(„Hrvatski glasnik“, Budimešta, 9. siječnja 1997.)

ELEKTRO-MIX

INSTALACIJE
EL. UREDAJI
APARATI ZA
DOMAĆINSTVO

MIX
SUBOTICA

Tel: 024 / 35-174
Sonje Marinković 31

Servis bole tehnike **FREON** * * *

024/52-918

vi. Gabrić Grgo

Nikole Kujundžića 10
stan: Pazinska 11 (22-455)

SLIKARSTVO JE SAMOTRAGANJE I SAMONALAŽENJE

Prvu izložbu Likovne kolonije 1962. u Tavankutu vidilo je priko 2.000 ljudi
Slikanje u tehnici slame nije ni suvenir, al ni umitnost u pravom smislu riči
Uvik sam bio za načelo „ostat svoj, a ne za ugadanje ukusu“

„malim“ je i „običnim“ ljudima a velikoga djela teško započeti razgovor. Osobito kada je bogato i sadržajno iskustvo iza njih, a nisu navikli javno govoriti. Više su, naime, u sjeni radili. Kod našeg sugovornika riječ je o stvaralaštvu i odgoju. Spoj izuzetno rijedak stoga što je zahtjevan, jer prvo treba biti čovjek, pa tek onda umjetnik. Plijeni, dok razgovaramo, dostojanstvom i istinskom skromnošću.

Budući ste dijete sa salaša, kako ste se „našli u likovnoj umjetnosti, te od kada seže Vaše zanimanje za nju?

S. Š.: Prvo sam završio sridnju učiteljsku škulu u Subotici, što nije baš neobično za salašarsko dite. Imo sam izvanrednog profesora metodike. On je činio i radio isto onako ko što je pridavo i tumačio. Tu se desio moj prvi „likovni izlet“. Nisam volio radit kaligrafiju i ornamentiku, a da ne bi išo na popravni ispit moro sam uradit 26 radova iz te oblasti. Poslidnjeg dana, kad je trebalo pridat radove, imo sam tri crtača papira i opravio sam „na brzinu“ tri slike. Jel, kako bi kazo, kad je čovik u škripcu s vrimenom bukne u njemu snaga da to uradi. Te su slike bile izabrane za izložbu, te sam dobio četiri umisto dvojke. Tako sam tom prilikom izazvo prilično divljenje od pojedini koleginica i kolega. Kad sam počo radit ko učitelj u Tavankutu davne 1952. godine, sliko sam takozvana očigledna sredstva, što sam radio olako i dosta uspišno. Kasnije sam uradio jednu sliku u Sloveniji, pa pejzaž na moru... I nikako me ta atmosfera stvaranja potakla na ideju da bi o samom slikanju mogo više i naučit. Mislio sam da se na Višoj pedagoškoj u Novom Sadu, koju sam upiso 1958., na likovnom smeru mož štogod naučit. Ali, na veliko razočaranje, niko nam ništa nije pokazivo. Kasnije sam svatio značaj tog – nije bilo poduke nego si sam moro tražit sebe u likovnom izrazu. Kadar je u to vrime u toj škuli bio na

jednom visokom nivou tako da smo puno mogli steći, ne može se kazati znanja, nego svatanja o stvaralaštvu kroz razgovore, posutama izložbama, na pridavanjima. Završio sam tu škulu 1960. godine i dobio sam zvanje nastavnika likovnog odgoja. Međutim, onda sam, na nesriću, radio više na organizaciji jel sam bio upravitelj tavankutske škole. Tu se nije moglo slikat zbog obilni obaveza, a osnivanjem Likovne kolonije pogotovo.

Ideja je zaživila

Znači, odmah nakon svršetka škole osnivate Likovnu koloniju u Tavankutu. Kako je nastala ta ideja?

S. Š.: Još prija upisa na Pedagošku akademiju bio sam član likovne sekcije pri Radničkom univerzitetu. Slučajno il

Stipan Šabić

ne, posli mog završetka akademije osičo se nedostatak takim, „zatvorenim“ načinom rada. Zato je nas nekoliko izlazilo u okolicu Subotice na rad u prirodu. Biciglama smo stizali, recimo, čak do Bački Vinograda. Na taj način se rodila ideja da se digod okupljamo, da se stvori niki krug di bi radili, pa smo odabrali Tavankut. Ja sam, kako sam kazo, onda bio direktor škole, a Ivan Jandrić nastavnik likovnog odgoja. Da bi se to sprovelo, ideju je trebalo iznet na Školski odbor. Spremo sam se kako da inicijativu proguram. Ali, za divno čudo, bio je i Blaško Prčić član tog odbora koji je to oma pozdravio. I tako je brez ikaki teškoća zaživila naša ideja. Prvo smo, dakle, radili pri škuli u kojoj smo imali i prostoriju za rad. Radili smo nas šestorica: Lajoš Đurči, Lajčo Evetović, Ivan Jandrić, Laslo Ludvig, Žarko Rafajlović i ja. A 1962. godine smo prišli u „Matija Gubec“, pošto je to bilo kulturno društvo pa je bilo i prirodno da

budemo tamo. Krajem te godine nar prikliučio i Marko Vuković, samo slikar i dizajner u „Jovanu Mikiću“, je bio i pridsidnik sekcije do 1967. početku nam je veliku podršku pru Lajčo Vidaković, tadašnji član Zajed kulture, novinar, odnosno pisac lik kritika. Pojavio se problem kako n ime. Nemajući bolje rišenje jednost smo se nazvali „Grupa šestorica“.

Ali, ona nije dugo postojala ste ubrzo prerasli u Likovnu koloniju.

S. Š.: Da. Naime, postojala je pojedini tendencija da se pozovu nama rade i samouki i kvalitetni slik. Nakon poziva 1962. prilaze nam slik naivke iz Tavankuta Marga Stip Cilika Dulić. Zatim su na pridlog Iva Prčića Gospodara, koji je divanio k nike žene divno rade predmete slame, pozvane i slamarke. Kazo je bi to divno išlo uz rad Društva. Tako došla prvo Ana Milodanović, a pl njezina sestra Teza, pokojna Kata Ro Mara Ivković Ivandekić i druge stvarno je „divno išlo“. Već na p izložbi februara 1962. u Tavankutu, je velik snig i vijavica, prema p dežurni učenika prvu je izložbu post priko 2.000 ljudi, većinom Tavankuča. Naročitu atrakciju izazvala je na Milodanović maketom „Žednička crk i prvom slikom od slame „Rit“. Nar nji lagano dolaze i druge slamarke. Na Ivković Ivandekić je podučavala ml starije slamarke, a počele su dola naivke Nina Poljaković, na Skenderović i druge. U sav organizaciji, kad su pristupile naiv slamarke, četiri osnivača se povic ostajemo Jandrić i ja, koji radimo u str na organizaciji. Godine 1965. Jarić odlazi u Kanjižu radi boljeg posla. Ve kvalitetni priokret nastaje 1967. ka u „Matija Gubec“ dolazi Naco Zelić. Ja se cio rad Društva rapidno pok naprid. Ko komunikativan, ekspediti čovik s puno veza i poznanstava, us u naumu da rad Kolonije pride at Subotice, čak i granice. Iako je rukovodilac Folklorne sekcije, rta manje u pogledu promoviranja je uradio ni za nas.

Samo treba podržavat

Krajem šezdestih počinte raditi i u Subotici.

S. Š.: Da. Pošto je bilo članov Đurdina, Žednika, Subotice, onda Naco izdejstvovo da dobijemo atel u Gradskoj kući, tako da su oni dola radili u Suboticu. S njima se individualno radilo – putom povrime

Demonstracije

Svjedoci smo trećeg mjeseca demonstracija srbijanske oporbe protiv izbornih prijevara drugog kruga općinskih izbora. Pravnici znaju kazati da je sloboda zborna ili pravo građana na javno okupljanje radi javnog iznošenja stavova o političkim pitanjima, jedno od temeljnih suvremenih političkih prava!

Savezni i republički ustav proklamiraju ovu slobodu tako što Ustav Jugoslavije garantira "slobodu zborna i drugog mirnog okupljanja građana" a Ustav Srbije "slobodu zborna i svakog drugog okupljanja građana".

Za održanje zborna dovoljna je samo prethodna prijava nadležnim organima (dakle, ne treba odobrenje).

Međutim, formalno proglašenu slobodu već isti ustavi ograničavaju, ali na nešto drugačiji način. Prema Ustavu SRJ ova sloboda može se privremeno ograničiti odlukom nadležnog organa, a iz dva razloga: radi sprečavanja ugrožavanja zdravlja i morala ili radi sigurnosti ljudi i imovine. Svakako je interesantno što Ustav RS izrično ne utvrđuje da se ova sloboda može ograničiti, ali dodaje još jedan uvjet za ograničenje ove slobode - "sprečavanje ometanja javnog saobraćaja". Ovo je tim zanimljivije, jer je zvanično priopćenje da su kordoni policajaca u centru Beograda upravo iz ovoga razloga. Policija ima tzv. diskreciono pravo, odnosno odlučuje je li postoje neki od ovih uvjeta!

Inače stara latinska riječ *demonstratio* izvorno je značila pokazati, a suvremenom smislu je dobila značenje javnog očitovanja raspoloženja bilo pojedinca, bilo gomile. Dobar je prijevod protest, ali nedostaje prijevod riječi demonstrant, pošto protestant ima posve drugo značenje. Pisac ovih redova je nedavno za to čuo lijepu narodnu bunjevačku riječ - protestar, premda je teško očekivati da će se ona uvriježiti.

j.š.

oblaženja. Sekcija mladi je formirana 1977. U Gradskoj kući je atelje radio od ujutru do uveče! Čak smo u tom prostoru držali male izložbe i književne večeri.

Dakle, rad Likovne kolonije se razvija. Imate i sve više članova.

S. Š.: Kako su dolazili mladi, naivci i stariji samouki slikari, ko što su Cecilija Milanković, Ruža Tumbas, Cila Bajić i drugi. A počeli smo raditi. O naivnoj umitnosti se takoreći nikom ni govorilo ni učilo u ovim krajevima. Mi smo primenili „recept“: ne intervenisat u radu nego samo podržavat. Tako smo princip primenjivali isto i radu sa slikarima. To je, po mojem sudu, u svakom slučaju najbolji način. Ono što je dobro je istaknut, a negativno se pripušta autoru da nadomišća.

Iz Kolonije je proizišlo i nekoliko akademskih slikara?!

S. Š.: Stvarali smo uslove koji su omogućili dalje školovanje i nadareni. Angažirali smo Hunora Đurkovića da radi sa mladima, što je on i više nego uspišno činio. Članovi Likovne kolonije koji su završili likovnu akademiju su: Skenderović Ago, Marina Tonković, Ištvan Bajić, Slavko Tumbas. Kata Rogić je završila povist likovne akademije, a Ante Rudinski završio arhitekturu. Ivan Balažević je završio Koloniji poslije završetka I. godine akademije. Oni koji su slali i u sridnju likovnu školu u Novi Sad.

Može li se za slamarstvo reći da je grana naivne umjetnosti?

S. Š.: Gledajte, na proslavi Matije Gupca 1977. bio je i Vlado Mateković, koji je tad kazao da rad sa slamom treba biti ozbiljan, a da fenomen slamarstva treba istraživati i proučiti. Međutim, 1972. je pristupio radu, pa nismo mogli dalje ići u tim smjerovima... Danas bi mogli kazati da je slamarstvo u tehnici slame posebna umjetnost za koju ne možemo reći ni da je naivna, a ni, recimo, umitnost u pravom smislu te riječi. Ali, svakako da pojedini slikari u slami, ko što su recimo Ana i Ivo Milodanović, Kata Rogić, Mara Balažević, Ivandekić, dostižu svojim stvaralaštvom visoke nivoe stvaralaštva, s posebnom pažnjom na slamu ko nezafalni materijal. Na primjer, Anina slika „Lopov“, Marine Tumbas „Tijelo“...

Radom se ide naprijed

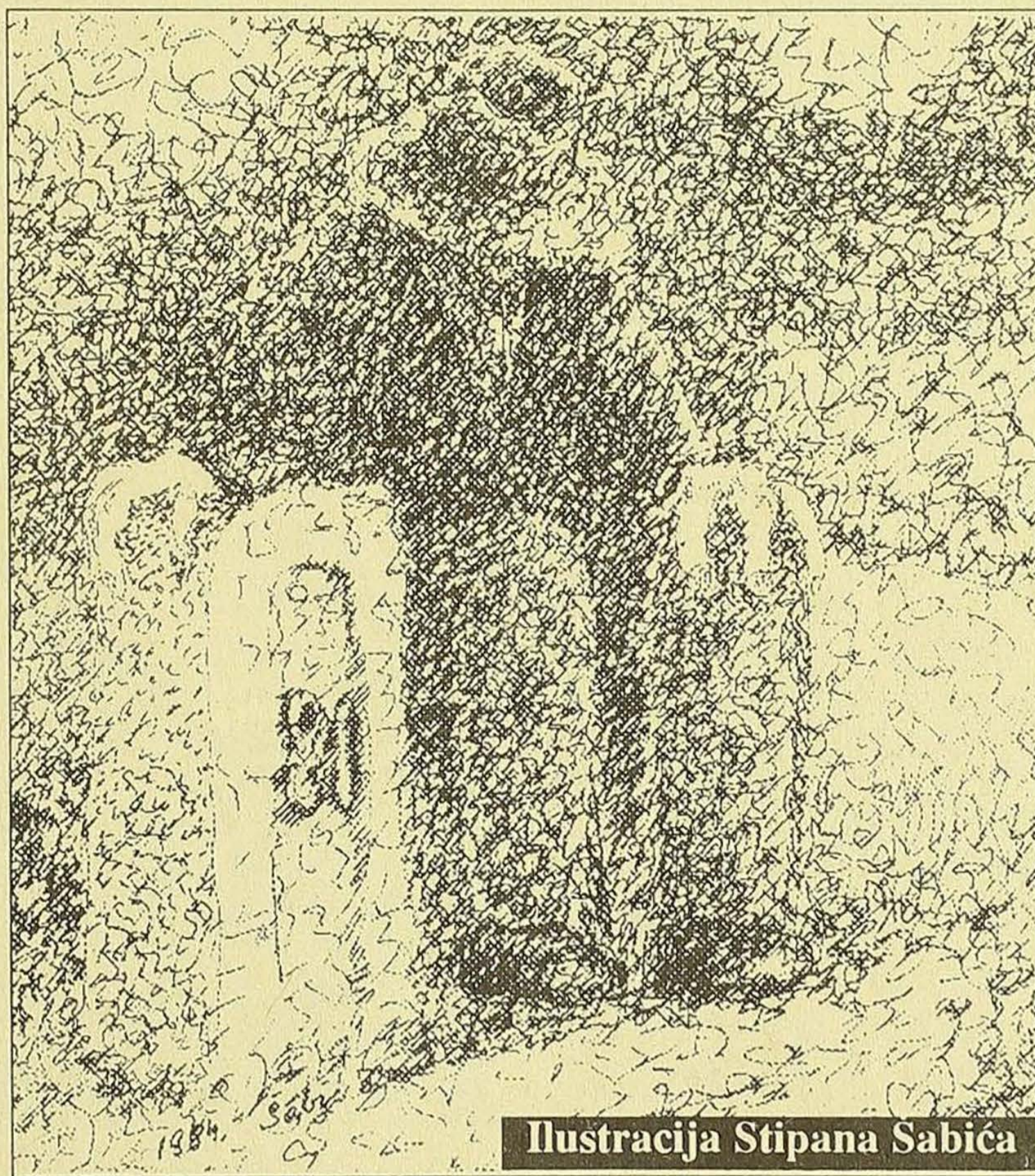
što ih to čini takvima?

S. Š.: Oni svoje slike, ko i svaki slikar, planiraju i osmisle i isplaniraju na temelju doživljajnoj podlogi... To, riječju, je uvek formalnost salaša, drveća i trave. Iznad toga da kod stariji slamarki dulji staž daje veću mogućnost kombinatorike i kompozicije. Međutim, danas u pojedinim slučajevima slamarstvo odlazi u zanat.

Vašeg iskustva, koja bi

pedagoška i metodička načela u likovnom odgoju preporučili svojim mlađim kolegama?

S. Š.: U svojem sam radu ko likovni pedagog primenjivo, ko što sam već kazao, ono što sam učio i ono kako sam učio, a što se vrremenom nadopunjavalo novim znanjem iz razne prigodne literature, razgovora... Osnovno je načelo da se samo radom ide naprijed, a ne davanjem govora riješenja. Slikarstvo je, ko jedan vid stvaralaštva, samotraganje i samonalaženje. Naime, svaki je čovik na svitu različit i nema isti psihofizički sklop. Uloga je pedagoga svedena na to da prati razvoj, da određuje tehniku rada, da nudi izbor više uzora di bi stvaralac našo sebe, da organizira posite izložbama, da vodi

Ilustracija Stipana Sabića

razgovore. On mora uvijek nalaziti i primjećivati ono što je dobro riješeno, što mladom stvaralocu nudi ko putokaz, dok negativno sam stvaralac mora ostit i dalje ga mora isto sam kroz traženja privazilaziti. Ovo načelo ne vridi kod niki posebni aspektualikovnog dila ko što su kad nije izvršio postavljen zadatak, dobro riješio svjetlo-tamno, ili proporciju. Ali, i to treba kazati, više na kraju rada kad se zajednički analizira, s tim da nikad ne mož bit više od 2 do 3 negativne opaske, niti izdvajanja idealnog riješenja među njima jel je svaki rad urađen prema svojim predispozicijama na drugi način. Kod niki tehnika se mora započeti poso s određenim uputama, recimo kod grafičke tehnike.

Jesu li ova pravila potvrđena u Vašoj praksi?

S. Š.: Što se tiče ovi pravila, naglašavam ona nisu moja. Primljena su od moji pridavača, saznanjima iz literature, komunikacije. A ona su potvrđena i u mojoj praksi. Važno je i sljedeće načelo - postoje dvi stvari u stvaranju: ugadati ukusu ili ostati svoj, što znači sačuvati kreativnu ličnost. Ja sam uvijek bio za ostati svoj.

Tomislav Žigmanov

Čini li odelo čoveka (po meri)?

uzimajući u obzorje veka u obzir
činjenicu da:
nisam kršten
i nisam hrišćanin u dogmatskom smislu
niti, u istom smislu, taoista, budista, musliman, ili jevrejin,
ni komunist, a
niti, sačuvaj Bože, ateista,
da mi se politički stavovi, kao i oni teističko-etički, kreću
u depresivno-paranoičnim (dalijevsko kritičko-paranoidno juksta
pozicionim) amplitudama
od umereno radikalno desničarsko-militantno arijevskih do
zeleno obojenih umereno kontrakulturno komunisičko-hipijevskih
moj bi idealan izgled u ponedjeljak rane jeseni s kraja pedesetih
bio ovakav:
na potpuno obrijanoj glavi
duboko navučen crni polucilindar,
srebrna jin jang minđuša u oba uva,
puna brada (i po obrazima, kao što islam nalaže),
bez brkova,
tamne američke NATO očale, metalnih okvira
koje zasenjaju pola lica,
kratka jarkožuta kineska majica od svile s dubokim dekolteom,
● od sirovog sunca preplanule malje na grudima,
tanki prsluk bez rukava, od zmijske kože,
meksički opasač od aligatorovog KRZNA
s repa,
široke crne pantalone s uskim strukom a la popeye (njegove su
mornarski izbledele bele) od platna s broskog jarobola-jelsa na
hvaru,
ogoljene ruke s šakama
od kojih desna ima indijanski prsten na domalom, a
mali prst srebrni prsten s škorpion-horoskopskim ascendentom,
a leva sat i narukvicu navaho-indijanaca,
stopala ušuškana u lake mokasine od antilopljega OKLOPA
i izraz lica koji
odaje čoveka koji
preterano prebira po prošlosti
umesto zen-brojanicama:
do
đavola,
opet mi (se) spremaju
kakvi počeci! ...

Kelebija, decembra 1996.

Robert G. Tilly

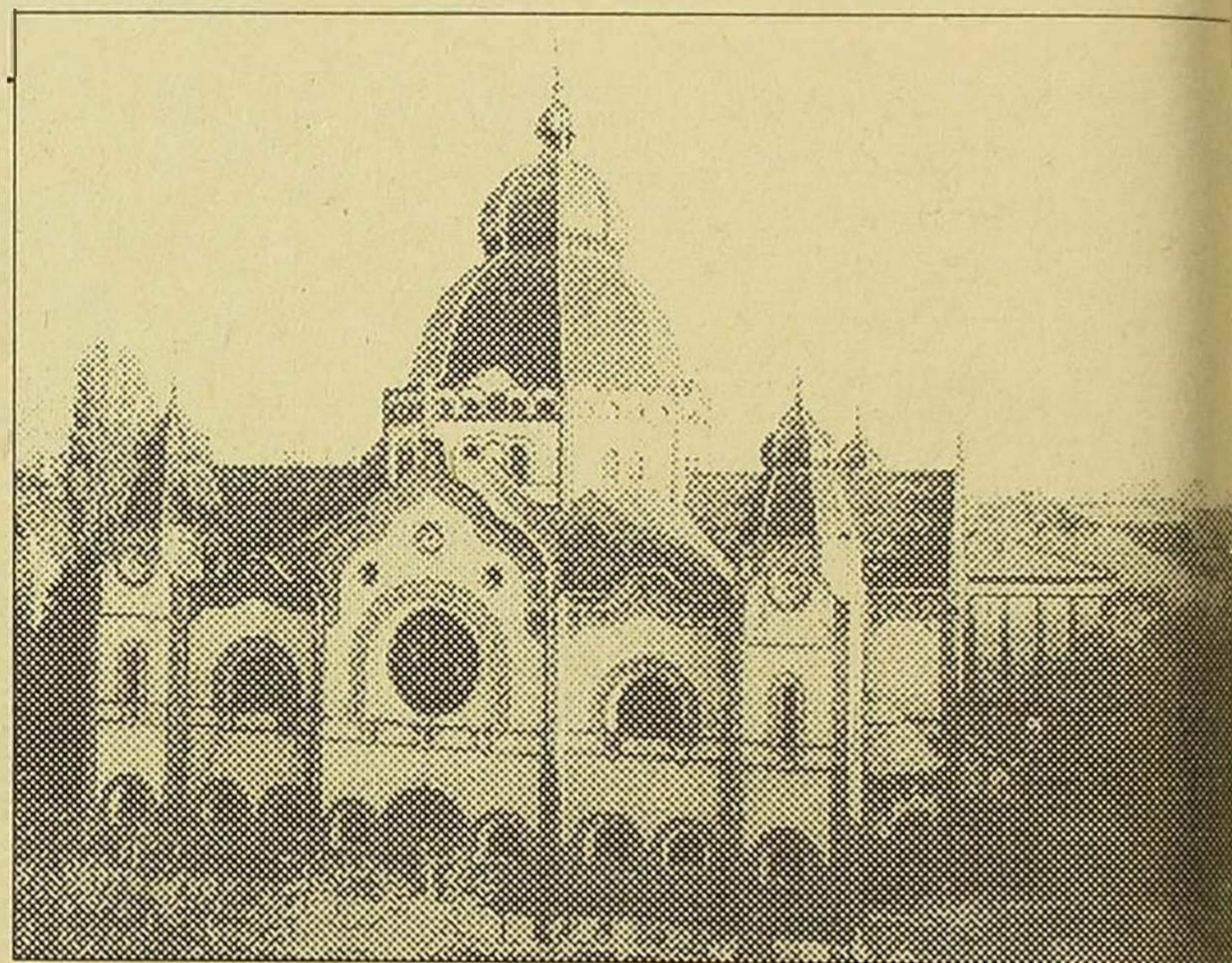
Subotička sinagoga među prvih deset

PONOS GRADA

Ovih dana je na adresu SO Subotice stigao dokument „Svjetske fondacije za zaštitu povijesnih spomenika“ („World Monuments Fund“), sjedištem u New Yorku, u kojim stoji da je među 100 najvažnijih kulturno-povijesnih spomenika u svijetu uvrštena i subotička sinagoga.

Fondacija našu sinagogu po značaju prioriteta restauracije i revitalizacije uvrštava među prvih deset. U prioritarnom spisku su i sinagoge iz Slonima (Belorusija), Boskovicke (Češka), Pfafenhofen (Francuska), Halkidiki (Grčka), Mad (Mađarska), Cochin (Indija), Fez (Maroko), Krakow i Pinczow (Poljska).

Kriterij Fondacije da građevinu stavi pod svoju zaštitu je da spomenik predstavlja značajan povijesni, kulturni i arhitektonski objekt na kojem su sačuvani originalni elementi, te da se sama obnova ne može u potpunosti završiti sredstvima lokalne samouprave.

Za subotičku sinagogu je lokalna samouprava u proteklom periodu izdvojila značajna sredstva za sanaciju i zaštitila je od daljnje devasatacije. Potpuna revitalizacija zahtijeva značajno veća sredstva što se na razini općine ne može osigurati. Očekuje se da će u periodu od 3 do 5 godina ova fondacija sredstva osigurati. Da bi se odobrena sredstva fondacije mogla koristiti, objekt mora udovoljavati dvama uvjetima: da služi za vjerske obrede i da ima kulturnu namjenu.

Kako smo saznali na redovitoj konferenciji novinstvo kod gradonačelnika **Józsefa Kasze** jedan od razloga što je subotička sinagoga u prioritarnoj grupi objekata, među prvih deset u svijetu, jest rezultat njegove posjete SAD-u tijekom 1994. godine, kao i činjenica da je lokalna samouprava već izdvajala sredstva za njenu zaštitu.

Ovdje je mogao biti Vaš oglašaji!

Gemini - commerce

SUBOTICA, Lenjinov park 1/II, ☎ 51-093, 52-087

KANCELARIJSKI MATERIJAL I PRIBOR

UVJETNA LJUBAV OCA

Rečeno je već da tijekom prvih mjeseci i godina dijete polako gubi svoju gotovo isključivu vezanost s majkom, i umjesto toga, vezanost s ocem dobiva sve veće značenje. Dapače razumjeli taj pomak od majke na oca, moramo razmotriti bitne kvalitativne razlike između majčinske i očinske ljubavi. Vidjeli smo da je majčinska ljubav bezuvjetna, naime, otac voli svoje dijete zato što je to njegovo dijete, ono ga prihvata takvo kakvo jeste, a ne zato što je ispunilo bilo kakav uvjet ili udovoljilo nekom njenom očekivanju. Naravno, kada se ovdje govori o majčinskoj i očevoj ljubavi, govori se o „idealnim tipovima“ ovih ljubavi (Weber, Jung), pri čemu se ne može razumijeva da svaka majka i otac govori na ovaj način. Ovdje se govori o principu majke i principu oca, onako kako ih je sagledao Erich Fromm, koji su predstavljani u osobama majke i oca. Očinska, bezuvjetna ljubav odgovara majčinskoj od najdubljih čežnji, ne samo za djeteta nego i svakog ljudskog bića. Svi djeteta želimo biti voljeni i prihvaćeni takvi kakvi smo, bez ispunjavanja uvjeta, bez obzira na očekivanja i „kupovanja“ ljubavi. Jer, biti voljen zbog zasluge, zato što sam zaslužujem, ostavlja neku sumnju: možda nisam ugodio osobi čiju ljubav tražim, možda nisam ispunio zadatak koji se od mene očekuje, možda nisam zaslužila osoba koju volim, tj. postoji uvijek strah da bi ljubav mogla nestati. Štoviše, „zaslužena“ ljubav ostavlja uvijek gorak osjećaj da nisam voljen zbog sebe, da sam voljen zato što ugađam, da u krajnjem slučaju uopće nisam voljen, već iskorišćavan. Uopće nije čudno da smo svi skloni čežnji za bezuvjetnom

ljubavlju i kada smo djeca i kada odrastemo. Većina djece ima sreću da primi bezuvjetnu ljubav dok su mala. Međutim, kao odraslima, mnogo nam je teže ispuniti tu veliku čežnju za ovakvom ljubavlju.

Vraćajući se na Frommove principe oca i majke, može se uočiti da je odnos djeteta prema ocu sasvim drugačiji. Majka predstavlja djetetov prirodan dom. Međutim, otac uglavnom ima slab dodir s djetetom u prvim godinama njegova života, i ne može se reći da predstavlja prirodan dom za dijete. Ali, premda otac ne predstavlja svijet prirode, on predstavlja drugi pol ljudskog postojanja: svijet misli, stvorenih vrijednosti, zakona, reda, discipline, putovanja i pustolovina. Otac poučava dijete, on mu pokazuje put u svijet. Očinska ljubav je uvjetna ljubav. Njeno načelo uglavnom počiva na: „Volim te, zato što ispunjavaš moja očekivanja, što vršiš svoju dužnost, što si sličan meni“. U uvjetnoj očevoj ljubavi, kao i bezuvjetnoj majčinoj ljubavi, nailazimo na pozitivne i negativne strane. Negativna strana očinske ljubavi je sama činjenica da se očeva ljubav mora zaslužiti, da se može izgubiti ako se ne čini ono što se od nas očekuje. Pozitivna strana očinske ljubavi je veoma važna. S obzirom da je očeva ljubav uvjetna, ja mogu nešto poduzeti da je dobijem, mogu raditi za nju. Ova ljubav nije izvan moje kontrole kao što je za mene majčinska ljubav.

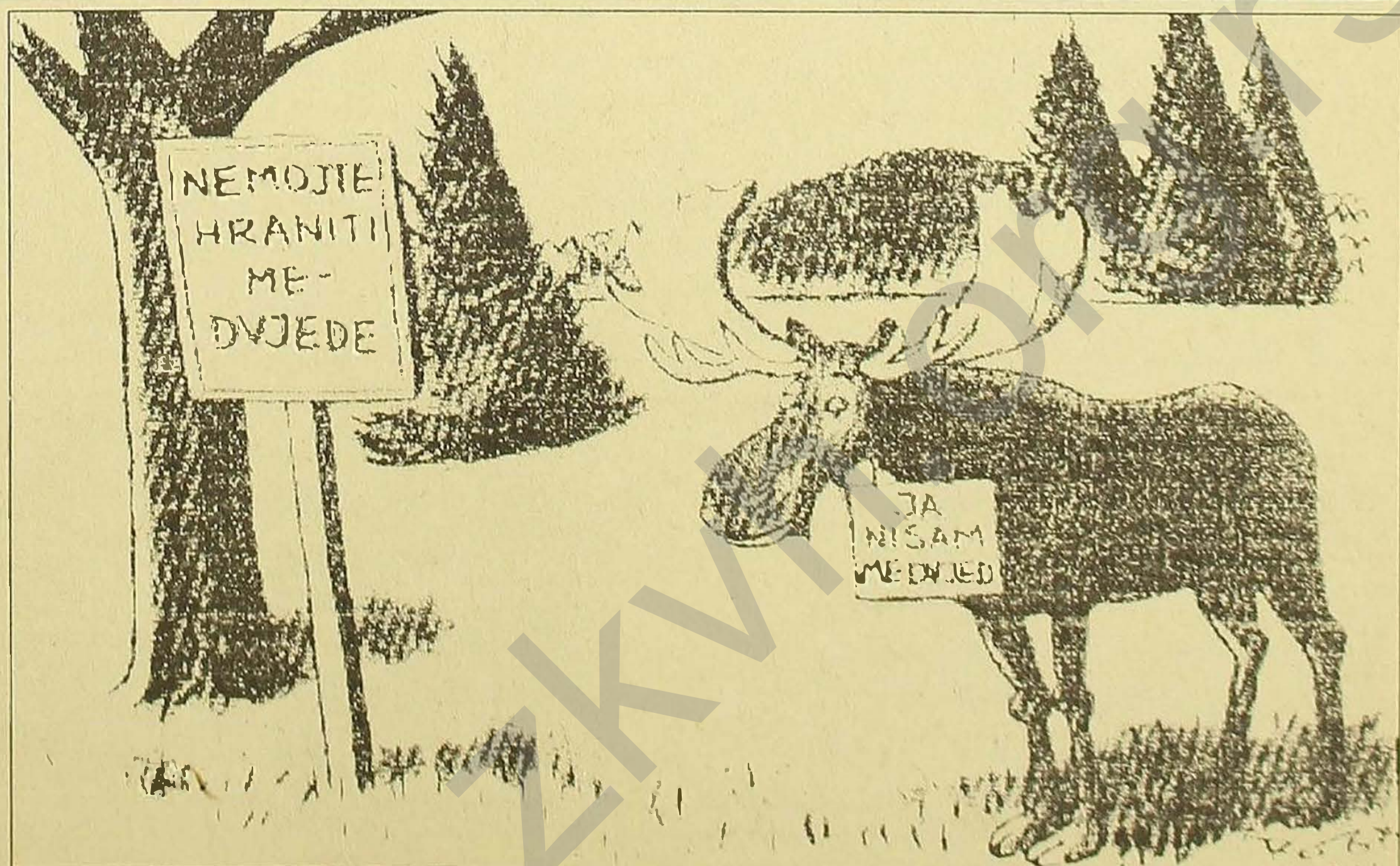
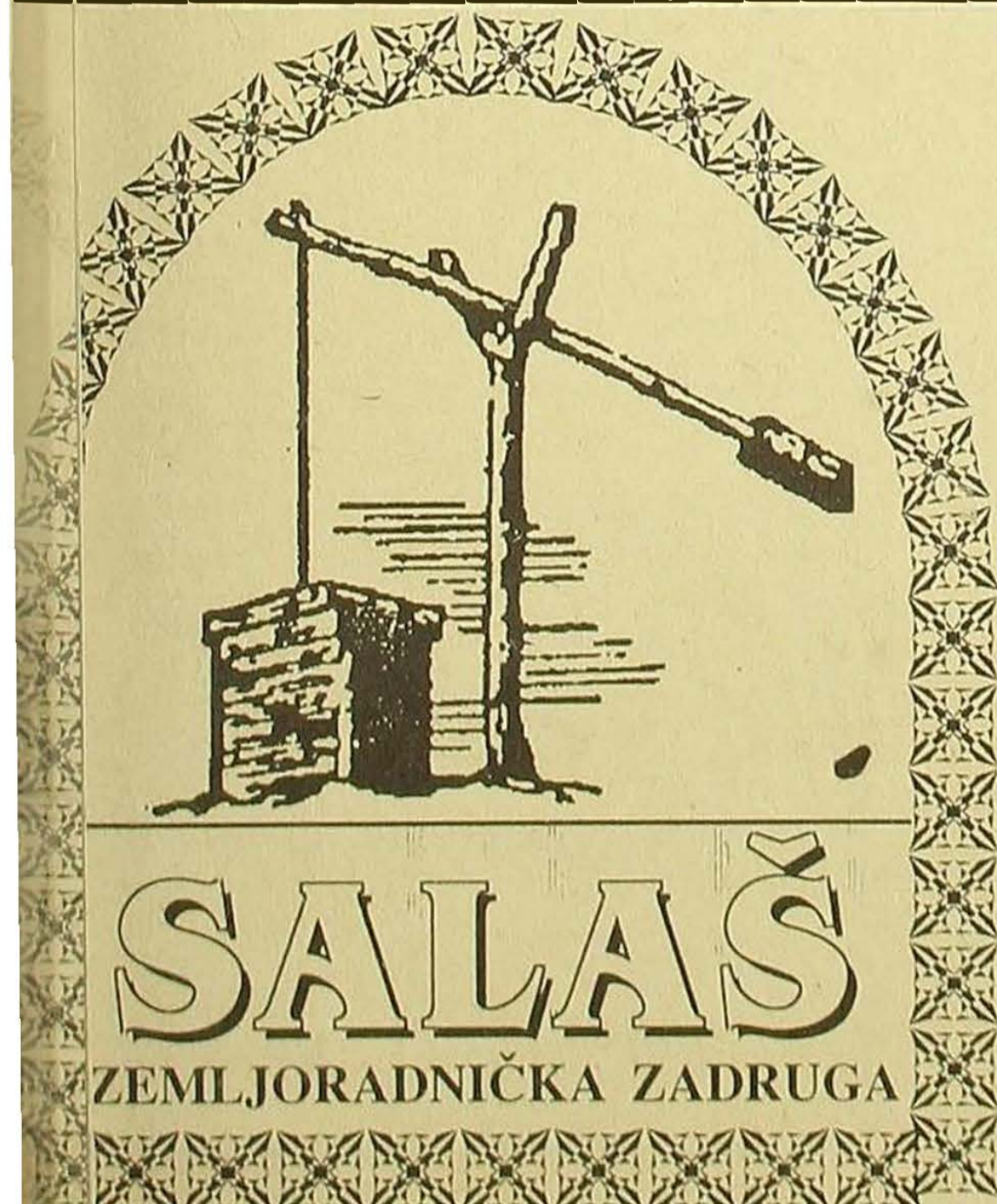
Majčina i očeva stanovišta prema djetetu upravo odgovaraju djetetovim potrebama. Naime, djetetu su psihički i fiziološki potrebni majčina bezuvjetna ljubav i briga. S druge strane, nakon

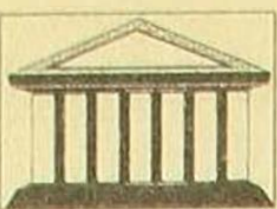
šeste godine potrebna mu je i očeva ljubav, njegov autoritet i vođstvo. Majčina je uloga usaditi u dijete osjećaj sigurnosti, dok otac poučava i vodi u suočavanju s problemima koje mu zadaje društvo. U idealnom slučaju majčina ljubav ne sprečava dijete da se razvije. Majka treba vjerovati u život i ne treba pokazivati ili zračiti pretjeranu zabrinutost da ne bi prenijela svoje nespokoještvo na dijete. U njenom životu mora biti utkana želja da dijete postane neovisno i da se na kraju od nje odvoji. Očeva ljubav bi morala biti što više strpljiva i snošljiva i ne bi trebala biti zastrašujuća i pretjerano autoritativna. Ona bi morala vremenom djetetu dopustiti da postane vlastiti autoritet i da se oslobodi ovisnosti od oca.

Najzad, zrela osoba dostiže onu točku razvoja na kojoj je sposobna voljeti i bezuvjetnom (majčinskom) i uvjetnom (očinskom) ljubavlju, unatoč činjenici da su one naoko protivrječne jedna drugoj. Naime, majčinska komponenta ljubavi zrele osobe, tzv. majčinska savjest, govori: „Nema zloće ni zločina koji bi te lišili moje ljubavi, moje želje da živiš i budeš sretan“. Očeva savjest u osobi, pak, govori: „Učinio si zlo, i ne možeš izbjeći posljedice tog zlog djela, i prije svega, moraš promijeniti svoje ponašanje ako želiš da te volim“. Ove dvije komponente zrele ljubavi su u ravnoteži kod normalnih ličnosti. Ako bi osoba zadržala samo svoju očinsku savjest, bila bi sklona postati nehumana i gruba, a ako bi zadržala samo majčinsku savjest, bila bi sklona da izgubi snagu rasuđivanja i da koči sebe i druge u njihovom razvoju.

Smatra se da se u tom razvoju od sklonosti usredotočene u majci do sklonosti usredotočene u ocu i njihove konačne sinteze nalazi osnova mentalnog zdravlja i dostizanje zrelosti.

Luan Marko Gashi

Naš izbor

ZVEZDOZNANČEVA SMRT

Morao je kažu da umre
Zvezde su mu bile bliže
Nego sami ljudi

Pojeli su ga kažu mravi
Uobrazio je da zvezde
Rađaju mrave a mravi zvezde
Pa je kuću mravima napunio

Došle mu glave kažu
Njegove nebeske pokvarenice
I smešne su glasine o bodežu
Sa otiscima ljudskih prstiju

Našao se prosto van sveta kažu
Pošao je da nađe suncokret
U kome se stiču putevi
Svskog srca i svake zvezde

Morao je kažu da umre

Vasko Popa

Skupština „Bunjevačke matice“

U ponedjeljak, 20. siječnja, u Gradskoj je biblioteci održana skupština pro godine obnovljene „Bunjevačke matice“. Predsjednica Matice V Grunčić upoznala je prisutne s jednogodišnjim radom ove institucije, a je rizničar, profesor **Bela Gabrić**, podnio izvješće o financijskom stanju. Tijekom Skupštine **Saša Gabrić** je izveo nekoliko glazbenih točki.

Nakon Skupštine, održana je promocija lista „Klasje naših ravni“, kojega Matica obnovila nakon 60 godina. Glavni urednik časopisa, Bela Gabrić, govorio o sadržaju lista i njegovoj zadaći. Po njemu, osnovna zadaća lista je upoznavati mladih o kulturnoj baštini bunjevačkih i šokačkih Hrvata, te praćenje i proučavanje svih društvenih problema. Matica želi da ovo bude list svih naših kulturnih djelatnika, naglasio je. Tema prvog broja bile su bunjevačke narodne pisme, o čemu su u nas malo pisalo, te je za mnoge ova problematika nepoznata.

Nakon toga, trebala je uslijediti diskusija koje u stvari nije ni bilo jer se ni nije ni javio za riječ! Riječju, skup je prošao dosta skromno.

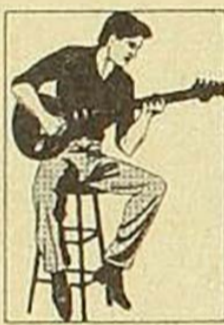
Ivan Kojo

Krležijan

Gdje mu je izvor i utok?

Čovjek je pakleni stup laži i umorstava, mjuhur blatnih bolesti pun, teče i v se kao slijepa bujica nagona, urla pod zvijezdama u mećavi gluposti, a kamo valja, kamo teče, gdje mu je izvor, gdje mu je utok, zašto?

Miroslav Krleža, 19

IMENIK ROCKA

The Incredible String Band – irsko-škotski duo (Mike Heron i Robin Williamson), koji je ostavio najljepkiju i najnestvarniju viziju psihodelične muzike kasnih 60-ih svim ljubiteljima akustike, folka i „hippy-pokreta“ u anamet. Poptuno samosvojna pojava u celokupnoj istoriji progresivne moderne muzike. Čudesno.

PROBRANA DISKOGRFIJA:

– 5.000 Spirits or The Layers of The Onion (1967)

– Hangman's Beatiful Daughter (1968)

– Wee Tam And The Big Huge (dvostruki, 1970)

Mike Heron – solo:

– Smiling Men With Bad Reputation (1976)

Williamson – samostalno:

– Myyrrrph (1976)

The Iron Butterfly – američki sastav, osnovan 1967. godine, u postavi: Ron Bushy (bubnjevi), Darryl DeLoach (gitara), Doug Ingle (klavijature) i Jerry Penrod (bas). Kasnije se grupi pridružio i drugi gitarista, Jerry Weiss. Sastav je umešno kombinovao momente i elemente hard-rocka i psihodeličnog

bluesa s krajnje lirskim tekstovima, te su se i nazvali shodno tom dualizmu („Gvozdeni Leptir“). Na svom kolosalno uspešnom albumu („In-A-Gadda-Da-Vida“), koji je utemeljio obrazac klasičnog hard-rock hita, dvojicu gitarista zamenio je golobradi pubertetlija Eric Brann (gitara i vokal).

PROBRANA DISKOGRFIJA:

– Heavy (1967)

– In-A Gadda-Da-Vida (1968)

– Live (koncertni, 1970)

– Metamorphosis (1971)

– Sun And Steel (1977)

It's a Beatiful Day – američki hippy sastav sa Zapadne Obale, okupljen oko jedinstvenog talenta, virtuoznog violiniste Davida Laflammea. Trajali su koliko i „flower-power“ pokret – tri leta, ali su ima oba albuma prava remek-dela.

KOMPLETNA DISKOGRFIJA:

– It's a Beatiful Day (1968)

– Marying Maiden (1969)

David Laflamme – samostalno:

– White Bird (1973)

Robert Tilly

Aforizmi

– Mislite, mislite (...) da bi mogli osjetiti osjećajte da vam sjećanja ne izbljedu misli ne zamru!

– I ambicija je karizma.

– Samokritičan čovjek nikada ne misli iskreno; svoj način razmišljanja koristi bi bio što ubedljiviji; da se njegovi stavovi uvažavaju.

– Radije sklapaj prijateljstvo sa nepoznancem, nego sa neznalcem.

– Karijeru je započeo pompežno kao MISTAR, a završio je tiho kao MINIstar.

– Bio je „naše gore list“, ali do kraja listopada; političko- ideološki vjetrovi ga otpuhali.

– Najnovija sa beogradske estrade: dirajte mi kontejner...

– Krenimo iz početka; dosta nam je SOCIjalista i JULovaca

– Ne daj se Opoziciji; ne budi PONIZAN!

– Kozmička opomena: Mar(k)sovi, nemate što da tražite na (u) ovoj Zemlji.

Željko Skenderović

ŠTAMPARIJA

Preradovićeva 6

Zoran Veljanović

Mišićevo (1925-1996)

(Prilozi za Monografiju sela Mišićeva), Istorijski arhiv Subotica,
edicija Posebna izdanja, knjiga 1, Subotica, 1996.

red nekoliko mjeseci u javnosti se pojavila knjiga ravnatelja Historijskog arhiva u Subotici o jednom od najmlađih i najmanjih subotičkih sela – Mišićevu. Knjiga se sastoji od pet glavnih dijelova („Geografski opis, reljef, klima i prirodna bogatstva Mišićeva“, „Istorija sela Mišićeva“, „Drugi svetski rat i šarvarska golgota“, „Ozlogoslobođenja“ i „Postavljanje biste vojvodi Živojinu Mišiću u Mišićevu“), a sadrži i zaključak na srpskom, ruskom i hrvatskom jeziku, napomene i bilješke, navedena vrela i literaturu, a završava „nadahnutim“ životopisom vojvode o Vojvodi Mišiću.

Knjiga poznatije monografije o ljudskim mjestima ova knjiga bi trebala biti zanimljiva, a, s obzirom da je riječ o kolonističko naselje, bilo je za očekivati da će se autor ugledati na primjerice o agrarnoj reformi i kolonizaciji u Srbiji, prof. dr. Nikole Gaćeše. Međutim, pravi problem je ono što se nalazi u ovoj knjizi – odjeljak na razini „Večernjih novosti“ iz 1925. „Lina“. Zašto?

Temeljni je problem neriješena struktura knjige – znanstvena monografija (kao kod Gaćeše) ili popularna monografija (poput Boška Krstića)? Bez razumjelog i metodno definiranog cilja knjiga ne može biti takva kakva je, i samo tako može u njoj mogle naći slike kojima se može vidjeti tu mjesto, budući su gotovo svi crno-bijele fotografije i ilustracije dokumenta nezavidne kvalitete. Različite tematike (među njima i „Nove godine“ na kojoj su četiri sela mladića, zatim „usred plodne godine“ na kojoj se dosta teško razaznaju kukuruzi...)

Knjiga se, izgleda, temelji na razgovorima sa starijim stanovnicima, jer se drugačije ne može objasniti veliki nedostatak znanstvenog rada za mnoge od podataka, dok se s druge strane fusnote nalaze tamo gdje to nije neophodno. Pojedine teme u knjizi obrađene su krajnje sumarno. Čitavo odsjek „društveno-političke promjene“ (autor koristi komunističku terminologiju – umjesto prostoga „političke partije ili politički život“). U svakoj rečenici je opisano formiranje komunističkih udruga nakon II. svjetskog rata. I to je sve. Istina, ranije u razgovorima se da su „između dva svjetska rata uglavnom svi žitelji držali Radikalnu stranku Nikole Mišića ali da su se pred Drugi svetski rat pojavile Zemljoradnička stranka i HSS koje su otpočele agitaciju“. I ništa više o političkom životu Mišićana.

Knjiga je opterećena podacima i mišljenjima koji s temom knjige nemaju baš mnogo veza: da su lovni tereni bogati fazanima, zečevima i srndaćima, da su Mišićani 1928. godine zasadili prve voćke i to kruške, trešnje, jabuke, kajsije i dunje, kao i da se danas najviše siju pšenica, kukuruz, suncokret i lucerka, te političkih fraza koje teško imaju veze s djelima ovakve vrste („uplitanje velikih sila u južnoslovenske prostore, nezapamćena blokada Jugoslavije – Srbije i Crne Gore, ogromno naprezanje stanovništva da se pomognu braća u Republici Srpskoj i Republici Srpskoj Krajini, suspenzija nepravednih sankcija“) i socrealističkih opisa događaja (str. 39). A kakva istraživanja, takva i posljednja rečenica zaključka „... danas se može smatrati da je selo Mišićevo, kao i život u njemu, po meri čoveka“!

Posebno je nadahnut dio knjige o životopisu Vojvode Mišića. Iz njega smo saznali da je u I. svjetskom ratu austrougarska (sic!) vojska „mašući crno-žutim barjacima krenula put Srbije, za cara, za slavu, za odlikovanja, za novac. Uglavnom radi novca i za novac“, a da se „uz srpsku vojsku nalazila i crnogorska vojska... a sa njima u rovovima i svi njihovi preci na zemlji i nebu, sve živo i mrtvo koje je izginulo u sijaset ratova, ustanaka i buna tokom čitavog svog postojanja, a za kralja i otadžbinu, za pravoslavlje i slobodu. Uglavnom za slobodu.“

Poseban je problem knjige postojanje grešaka koje se tiču temeljnih elemenata pravopisa, gramatike, sintakse, stilistike... Glede pravopisa, ističe se sam naslov knjige u kojem se, jedna pored druge, nalaze dvije zgrade; zatim se u samoj knjizi može pročitati „uslovljeno s vremenskim rokom“, umjesto uslovljeno vremenskim rokom; „sumljičav“ i „pod sumljom“, umjesto sumnjičav i pod sumnjom; „oškrine“ umjesto odškrine; „prestonica“ umjesto prestonica; „obavezni“ namjesto obavezani ili obvezani; „knjigovodstvo“ umjesto knjigovodstvo; „srestva“ umjesto sredstva itd. Stilistika mnogih rečenica je posebna priča za što se mogu naći primjeri gotovo na svakih nekoliko stranica: „svestan vremenske nemogućnosti (vremenski) da napravim“, „otvorila se ambulanta“ i „formirao se fudbalski klub“ namjesto oblika trpnog glagolskog pridjeva otvorena je ili formiran je itd.

Što se materijalnih grešaka tiče, čitatelj može pročitati da je Dobrudža –

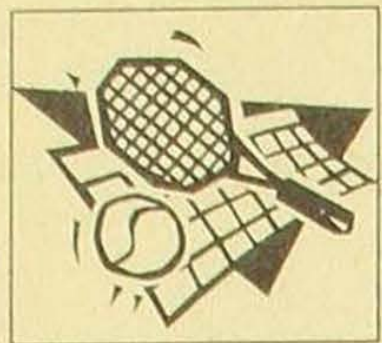
Rusija, premda je to oblast podijeljena između Rumunjske i Bugarske, da su Hercegovina, Bosna, Dalmacija, Lika i Crna Gora srpske zemlje, a Makedonija – „Južna Srbija“, premda nije jasno što je onda s ostalim narodima koji su tamo živjeli i žive, i kada su, primjerice, Dalmacija i Lika bile dio Srbije. O piščevom, pak, poznavanju Subotice i Subotičana, govori to što on kaže Benčici umjesto Benčikovi, ali treba svakako i ukazati da se Szent Iván hrvatski (bunjevački) ne kaže Sent Ivan nego Sentivan ili Gornji Sentivan. Posebno je zanimljivo znanstveno otkriće da Mišićevo ima „izrazito pogranični položaj“ iako od njega do granice ima dosta za „ić pišće a tek putom“. Možda bi se slično moglo kazati s primjerice Bački Breg, Barcs i sl., ali za Mišićevo!?

Inače, kada se govori o pretpovijesti mjesta na kome je niklo Mišićevo, Veljanović govori o slavenskim plemenima iz perioda Velikomoravske kneževine, „caru“ Jovanu Nenadu Crnom, Potisko-pomoriškoj granici i Vojvodstvu Srbiji i Tamiškom Banatu – dakle samo o odabranim fragmentima povijesti Bačke, pri čemu se svjesno ili nesvjesno „zaboravlja“ da je od civiliziranog doba (nastanka države) ova oblast bila do 1918. godine dijelom samo Mađarske i Turske, te da su i „car“, Granica i Vojvodstvo bili dijelom Mađarske (samostalne ili habsburške).

Zanimljivo je da i autor, kao i većina drugih ljudi, smatra Mišićevo srpskim mjestom, premda po posljednjem popisu u mjestu živi podjednak broj Srba i Hrvata, što je podatak koji je svakako zahtijevao dodatna istraživanja – kako je od kolonističkog srpskog mjesta nastalo suvremeno srpsko-hrvatsko (bunjevačko) selo. A bilo bi vrlo korisno uzeti podatke i o vjerskom sastavu Mišićana, a ne samo nacionalnom, kako je to učinjeno u knjizi.

Što sami Mišićani nisu dobili adekvatnu znanstvenu ili umjetničku monografiju svoga mjesta ostaje njima na dušu, kao što im je i tanji džep. Ali je svakako problem što samo republičko Ministarstvo kulture olako troši novce poreznih obveznika na projekte ovakve vrste, dok kvalitetni znanstveni radovi leže u skrivenim ladicama subotičkog Historijskog arhiva. U ozbiljnim državama bi se svakako postavilo pitanje trošenja novca poreznog obveznika, te osobito podastiranja troškova ovakvog poduhvata.

Josip Ivković

Začeci teniskog sporta

Pronalazač današnjeg tenisa je **Walter Clopton Wingfield** (1833- 1912), brigadir engleske vojske. On je dva puta, 1874. u kolovozu, a zatim i u studenome iste godine odredio veličine terena, s tim da se lopta prebacivala preko razapetog konopa od jednog igrača do drugog. Novu igru je nazvao **Lawn-Tennis**. 24. svibnja 1875. godine lawn-tennis dobiva i pisana pravila.

Međutim, do kraja 70-ih još nije bio izdefiniran današnji izgled terena, jer se još 9. svibnja 1877. godine, kada je u organizaciji „All England Lawn-tennis Cluba“ organizirano prvo Wimblendonsko natjecanje, igralo na prostoru oivičenom sa starim dimenzijama. Za ime pomenutog kluba vezuje se i konačno usavršavanje pravila igre i konačan izgled teniskog terena. Tako već 1880. godine imamo teniska pravila koja su u biti istovjetna s današnjim, a dimenzije igrališta koja su podudarna današnjim dimenzijama.

80-ih godina prošlog stoljeća tenis je u Suboticu krupnim korakom zakoračio u društvo tada već poznatih sportova: jahanje, gimnastika, atletika, mačevanje i plivanje. Istina, u početku, ali tako je još dugo ostalo, kao zabavna igra u krugovima bogatih i imućnih mladih intelektualaca.

Šturi izvori iz 1879. godine govore da u gradskom vrtu (danas Dudova šuma) između šest topola publici stoji na raspolaganju prostor za igranje nove engleske igre loptom – lawn-tennis.

Iz lokalnog tiska „Bácskai Ellenör“ („Bačvanski revizor“) iz 1881. godine saznajemo da se u osnovanom sportskom

društvu „Szabadkai Torna Egylet – Sz. T. E.“ („Subotičko sportsko društvo“), sve više pozornosti posvećuje igrama s loptom. Mišljenje je da se to odnosi i na tenis.

Prvi jasan podatak o tenisu sadržan je u jednom dokumentu sa sjednice gradskog senata. Naime, na jednoj sjednici u 1881. godine između ostalog bilo je riječi i o molbi građana da se na Paliću prošire mogućnosti za zabavu i

Damski dubl na Paliću krajem prošlog stoljeća

rekreaciju, jer tada je postojao samo jedan teren za kuglanje, izgrađen još 1854. godine te ga je trebalo renovirati. Pored toga, poklonicima sporta su u parku bila na raspolaganju dva teniska terena, koje su mogli koristiti samo osobe iz visokih krugova.

U dnevniku „Hirláp“ („Glasnik“) iz 1888. godine prvi puta nailazimo na vijest da se na kolovoškim natjecanjima igra i tenis. Tenis je bio na programu „Palićkih igara“ i 1892. godine, ali natjecanje nije održano zbog lošeg vremena.

Sačuvani dokumenti ukazuju da je na Paliću 16. rujna 1893. godine za vrijeme održavanja sjednice sportskog društva „Achilles“ priredeno i natjecanje

u tenisu. Podrobniji podaci o ovom natjecanju nisu ostavljeni.

Kroničar tog vremena **Páll Szöke** bilježi da iz istočnih i južnih kraj Monarhije stižu vijesti o osniva sportskih društava i ističe: „Subotica već za jedan korak ispred dva grada (Budimpešta i Balaton). Na Paliću sportski život veoma dinamičan. Možemo reći da je dostigao čak europsku razinu. Prema tvrdnji Szökea na Paliću organiziran i prvi otvoreni teniski turnir u tadašnjoj Monarhiji.

Listajući požutjele novinske listove iz minulih vremena, zapaziti ćemo jedan značajan događaj. Naime, 20. kolovoza 1897. godine, dakle, ravno sto godina, održano je prvi puta na Paliću državno prvenstvo u tenisu. Prva tri mjesta u muškoj konkurenciji su pripala **1. Nándoru Vermes, 2. Jenőu Magyaru** i **3. Leu Spanochiu**. Nažalost, ondašnji izvjestitelji nisu nam ostavili podrobne podatke s ovog natjecanja.

Što se tiče sportske odjeće, zanimljivo je napomenuti da su djevojke nastupale u divnim dugim haljinama. Igrale su tako što su jednom rukom držale haljinu, drugom rukom igrale. Neizostavno je bilo nošenje bijele bluzice širokih, cvijećem ukrašenih slamnatih šešira, kao i bijele rukavice. Ni gospođe nisu zaostajala iz dugih bijelih haljina i tvrde kragne, svilenih bijelih košuljica i bijelih slamnatih šešira s crnom trakom.

Što se tiče samih terena, vrijedi napomenuti da su tereni u početku bili travnati, ali i neravni. Ubrzo su tereni počeli graditi od žute zemlje, a potom od šljake, što je u mnogome pomoglo da tenis uznapreduje.

Početak ovog stoljeća, kada je doživljavala pravu „revoluciju“ i temelje današnjem „atomskom“ tenisu.

(Djelimični podaci iz „Monografija Subotice“)

Ante Zomborčević

GARANT

PREDUZEĆE ZA
SPOLJNU I UNUTRAŠNJU
TRGOVINU D.O.O.

TRG OKTOBARSKE REVOLUCIJE 37
SUBOTICA

024/25-004 direktor

27-002 komercijala

29-042 maloprodaja

23-537 magazin

Telefax 024/26-719

Pčelarske zanimljivosti

Pčelinja zajednica potroši godišnje oko 60 kg meda što je oko 200 kg nektara i još 14.500 letova odnosno puno peludi (polena). Da se sakupi 1 kg nektara potrebno je 14.500 letova odnosno puno peludnjeg mednog mjehurca. Prema tome, za 60 kg meda potrebno je 2,9 miliona letova. Za 20 kg peludi potrebno je 2 milijuna letova. Tako je za potrebe jedne zajednice potrebno 4,9 milijuna letova.

Da bi pčelinja zajednica proizvela jednu jedinu pčelu potrebna je jedna ćelija meda i jedna ćelija peludi.

Pčele su jedini insekti čiji razvoj i opstanak pomaže čovjek (košnice, postavljene pčelinjake, prihranjivanje, stimuliranje razvoja, suzbijanje bolesti i liječenje, zaštita od štetočina). One su također jedini insekti koji su zakonom zaštićeni od uništavanja kemijskim sredstvima što im garantira sigurnost.

MELIPANA (Melipane) je divlja pčela u Brazilu koja potiče iz najstarijih vremena. Ove pčele je vrlo finog okusa i skuplji je od običnog meda deset puta. Najveći dio ovog meda preuzima farmacija i kozmetička industrija. Ova pčela brani se od uljeza tako što im pri uljezu u kućište odgriza krila.

Priredio: A. Z.

BOLESTI I MANE VINA

/1./

Prilikom priprema i čuvanja vina mogu se u njemu desiti različite promene koje nepovoljno utiču na kvalitet, a često ga čine nepotrebljivim. Ukoliko su promene uzrokovane mikroorganizmima nazivaju se bolesti vina, a druge štetne pojave nazivaju se mane vina.

Radom mikroorganizama kod vina dolazi do razgradnje pojedinih sastojaka (alkohola, kiselina, glicerola i dr.), te stvaranja novih sastojaka štetnih za kvalitet i izgled vina. Zbog nepravilnog čuvanja sa vinom javljaju se mane vina. Do pojedinih mana dolazi radom vina u nečistoj ambalaži, prvobitnim buradima i neodgovarajućim postupcima. Ponekad uzrok mana leži u materijalu vina.

Neke oboljenja vina mogu se izlečiti, a druge ukloniti. No, nakon izlečenja ili korekcije mane, vino nema više prvobitni kvalitet i izgled. Zato je bolje sprečavanje pojave bolesti, nego lečenje. Najbolje mere predostrožnosti su održavanje čistoće u podrumu, mašina i posuda, pradu grožđa i vina, posuda isprava i čista, a ono dolazi u dodir. Izbegavanje nepotrebnog kontakta vina sa vazduhom i radom vina upotreba sumpor-dioksida uz održavanje sprečavanja kvara vina.

KISELOST je jedna od najčešćih i najopasnijih bolesti vina. Ovu bolest prouzrokuju bakterije kojih ima svagde: na zidovima podruma, u nepotpunoj čistoti posuda i u mnogim vinima. Bakterije prouzrokuju kiselost vina

razvijaju se samo u prisustvu vazduha, zato se i najčešće ukiseli ono vino koje se nalazi u nepunim posudama, a i ono koje se sipa u kiselu – nedovoljno pripremljenu burad. Radom sirćetnih bakterija dolazi do oksidacije alkohola u sirćetnu kiselinu, koju je lako prepoznati po svojstvenom oštrm mirisu i ukusu. Bakterije formiraju na površini vina kožicu, nekada veoma tanku, prozirno-beličastu, koja se brzo razvija i drži uz rubove suda. Ponekad se obrazuje i deblja – viskozna kožica koja se sporije razvija.

Bolest se najčešće javlja u vinima sa malo kiseline i alkohola, ali nema vina potpuno otpornog na ovu bolest. Ukoliko je temperatura veća oboljenje se lakše javlja i brže širi. Tako je širenje oboljenja dvostruko brže pri temperaturi od + 23 °C nego pri temperaturi od + 18 °C. Bolesnim vinima od kiselosti se smatraju sva vina geografskog porekla koja sadrže više od 1 g/l isparljivih kiselina (sirćetne). Bela vina bez zaštite porekla mogu imati do 1,2 g/l, a crna do 1,4 g/l isparljivih kiselina. Iz prometa i upotrebe mogu se isključiti i ona vina koja sadrže manje od navedenih količina sirćetne kiseline, ako se oseća u mirisu.

Ovakva vina ne mogu se izlečiti. Od njih se može proizvesti vinski sirće ili vinski alkohol.

Bolest se može sprečiti pravilnom preradom grožđa i odgovarajućom negom vina. Važno je da se šira sipa u zdrava i čista burad ili druge posude. Sve posude sa vinom moraju biti uvek

potpuno pune. Ukoliko se ne može izbesci da posuda bude nedovoljno puna, potrebno je u praznom prostoru, iznad vina, zapaliti sumpornu traku. Sumporenje vina treba obaviti, jer sumporasta kiselina sprečava stvaranje sirćetne kiseline.

Vinski cvet se javlja u posudama vina koje nisu pune, posebno u nepunim flašama. Pojavljuje se bela pokožica koja vremenom odeblja, puca i pada na dno. Kožica predstavlja isprepletene niti gljivice vinskog cveta, koji se razvija samo u prisustvu vazduha. Usled pojave ovih gljivica vina oksidiraju alkohol u acetaldehid i dolazi do razgradnje kiseline, a time i do promene ukusa.

Ukoliko dođe do stvaranja vinskog cveta u načetim posudama, mora se posuda nadoliti, tako da deo vina isteče preko otvora i povuče za sobom kožicu vinskog cveta. Burad treba isprazniti, dobro ih oprati i spaljivanjem sumpornih traka uništiti zaostale uzročnike ove bolesti.

Prevrnutost je bolest koja nastaje usled toga što mlečne bakterije potpuno razgrade vinsku kiselinu. Pored razgradnje vinske kiseline, u vinu se javlja mlečna, sirćetna i ugljikovodična kiselina. Razvija se neugodni zadah. Naročito su osetljiva slabo kisela vina. Bolest se može sprečiti sumporisanjem.

Mlečne bakterije uzrokuju više oboljenja čvina, a mogu se pojaviti u toku varenja, ali i u vinima koja su na izgled bila normalno negovana, pretakana pa čak i bistrena. Bolest zahvata celokupnu masu vina u posudi. Bakterije prouzrokovajući mlečnog vrenja su osetljive prema sumporu, pa je sumporenje i jedini način suzbijanja ovih bakterija.

Mr. Ivan Rudinski

MAJKA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS

TUNERO

PIVATNO POGREBNO PODUZEĆE

- Subotica, Karadorđev put 2
telefon: (danonoćno) 51-514
- Bajmok, JNA 3 (u cvečari
„Mariška,“) telefon: 762-024
(danonoćno)
- Palić, Jo Lajoš 18 (u cvečari
„Mihajlova,“) telefon: 752-759
- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon: (danonoćno): 792-202
- Novi Kneževac, Maršala
Tita 16 telefon: 0230/83-417

Ovo (možda) niste znali

Bočna linija riba

Ribe nemaju uho s vanjske strane, ali zato vrlo dobro čuju preko vrlo osjetljive bočne linije, smještene s bočnih strana, uzdužno od glave do repa. Ova linija ima vrlo važnu ulogu. Preko nje ribe osjećaju pravac toka vode, kretanje jata i primaju sve titraje koji se prostiru vodom. Bočna linija se proteže kroz poseban red krljušti, u kojima je smješten sistem vrlo osjetljivih nervnih pipaka. Titraji se s bočne linije prenose na mješur, a otuda na unutrašnji organ sluha koji je smješten u glavi. Zato će grabljivice (štuka, smud, bandar, som...) prvo osjetiti, a tek kada joj se približe i vidjeti ribicu na udici, jer nepravilnim kretanjima odaje ranjenu ili bolesnu ribicu i zato ih posebno privlači. Preko bočne linije ribe će osjetiti i kretanje čovjeka obalom i to će ih upozoriti da se udalje. Radi ovako velike osjetljivosti riba na titraje nbarske mreže prave od što tanjeg konca, da provlačenjem kroz vodu što manje plaši ribe.

Priredio: Alojzije Stantić

Za ribiče

Patuljasti somić

(*Ictalurus nebulosis*, Le Sueur)
(Turpan, cvergl, manjov, abisinac...
mađarski: Törpeharcsa)

Opis

Oblikom tijela podsjeća na soma, a nisu iz iste porodice. Nema krljušti, ima 4 para brčića (u soma su 3 para), po leđima je smeđ ili tamnomaslinast, a trbuh mu je blijedožuti. Na leđnoj i prsnim perajama ima kao igla oštre bodlje i zato ga treba oprezno držati u ruci, jer kroz bodlje u ubodeno mjesto ubrizgava otrov, na koji nije svatko otporan. Radi ovih bodlji ribe grabljivice ga ne vole. Kao trogodišnjak može dostići duljinu 20-25 cm, a veći primjerci su rjeđi. U čistijim vodama može dostići težinu oko 1 kg i više. Godine 1995. na izlaznom kanalu akumulacije kod Oroma ulovljen je (izmjeren i snimljen) primjerak od 890 g (!). U nas ne postoji zvanična lista rekorda veličine ulovljenih riba, pa se osvrnimo na rekord Mađarske, gdje je 1996. ulovljen turpan od 1,98 kg! Primjeraka od 200 do 300 g ima i u jednoj našoj okolnoj vodi. Meso mu je vrlo ukusno i bez košlji je. Jatna je riba i uvijek boravi pri dnu. Ne treba mnogo kisika i zato dobro podnosi boravak u plitkim vodama.

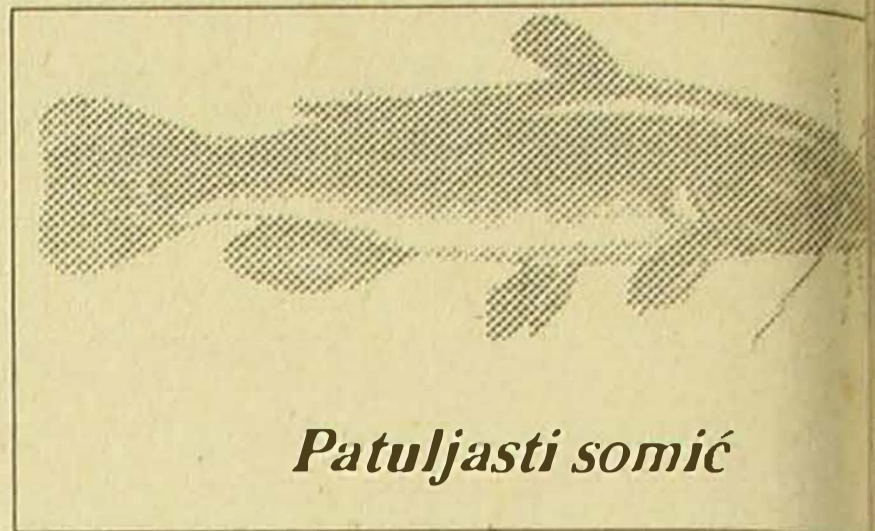
Rasprostranjenost

U Europu je donijet iz sliva rijeke Mississippi (SAD), a u Austro-Ugarskoj se pojavio 1904/5. u slavonskim ribnjacima. Otuda se proširio u sve rijeke dunavskog sliva, u njihove plavne terene, pa i u zatvorene vode. Omiljeno boravište su mu mirne vode i plića jezera s pjeskovitim ili muljevitim dnom. Ima ga i u jezerima Palić i Ludoš i u drugim obližnjim vodama.

Ishrana

Mlađ turpana hrani se larvama insekata, račićima,

punoglavcima... ali brzo postaju grabljivci, a onda se hvaljivim i mladi drugih riba, punoglavcima, žabama, sitnijim ribama. Radi njegove štetnosti ne podnose ga u ribnjacima.

Patuljasti somić

Razmnožavanje

Spolnu zrelost dostiže u drugoj godini. Mrijesti se u travnju i svibnju. Zenka u mizdubi rupu u koju položi ikru od 4.000 do 5.000 jaja promjera 3 mm. Položenu ikru čuvaju roditelji.

Gospodarski značaj

Uzgoj turpana može biti vrlo unosan, jer mu je meso vrlo ukusno i traženo. Nažalost, u nas je malo poznat, a u Subotici ga s vremena na vrijeme prodaje privatni ribar na tržnici. Cijeni znatno višoj od šarana. Zbog nepoznavanja, malo je ljudi koji ga kupuju, poglavito stoga što ne znaju kako ga očistiti zbog bolnog uboda oštih bodlji.

(nastavak u narednom broju)

Alojzije Stantić

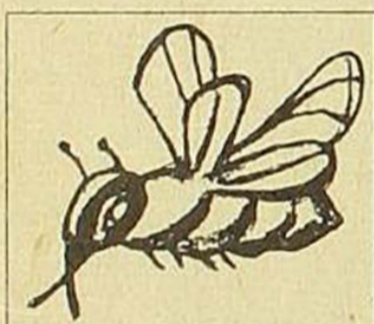
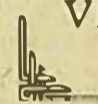
Recept za pripremu ribe

Patuljasti somić u alu foliji

POTREBNO je (za jednu osobu):

Oko 200 g turpana, 3 žlice ulja, mala žlica mljevene ružmarina, lorberov list, po želji zelen peršina, sol, papar, dag maslaca i 5 - 6 većih šampinjona, limunov sok.

Ribu isjeći na filete, staviti je u posudu, na nju iscijediti limun i posuti začinima. Ribu ovako ostaviti u hladnjaku oko 2 sata. Za to vrijeme usitniti gljive i ispržiti ih u maslacu. Ribu staviti u alu foliju, posuti je gljivama i vrućoj retni ispeći.

Pčelarstvo

Pčelarenje u Australiji

Najveće prosječne prinose meda po košnici u svijetu postižu profesionalni pčelari u Australiji, u državi Novi Južni Vels. Pčelare sa 100, 500, 1.000 i više tisuća pčelinjih zajednica tijekom sezone po svakoj košnici prosječno izvrcaju više od 100 kg meda.

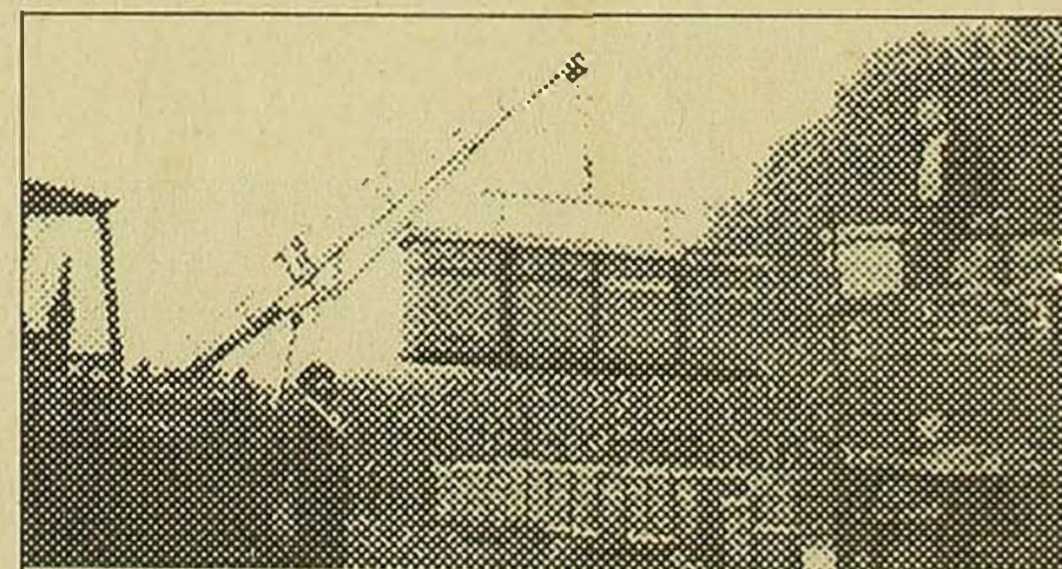
Med je u Australiji veoma jeftin, čak i za naše prilike. Otkupljivači ga plaćaju samo 0,8 do 0,9 dolara (oko 4 din.). Stoga su tamošnji pčelari prinuđeni da se neprestano bore za što veću produktivnost i smanjenje troškova proizvodnje. U tome i uspijevaju. Pčele sele na pet-šest paša i primjenjuju najsavremenije metode pčelarenja, koje im omogućavaju da u radu i vremenu postignu najveće uštede.

U Australiji je veoma dobro organizirana služba obavještenja. Pčelari se redovito obavještavaju preko radija, televizije i tiska, o tome gdje ima dobre paše i koliko dugo mede pojedine vrste bilja. Preostaje im samo da odaberu mjesto za smještaj košnica.

Profesionalni pčelari u Novom Južnom Velsu ne mogu se zamisliti bez vlastitog kamiona. Košnice utovaraju i istovaraju

specijalnim dizalicama montiranim na kamionu. Pčele sele na 200, 300 i više km udaljenosti. Ako je u pitanju dobra paša, nije im teško u karavanima krenuti i na veće udaljenosti. Jedan od takvih pčelara, koji ima više od 2.000 košnica zahvaljujući kamionu, dizalici i liniji za cijedenje meda, uređuju za umjetno osjemenjivanje matice i druge najsavremenije pčelarske opreme, sve poslove na pčelinju uglavnom radi sam. Pčelari najviše vremena posvećuju se odgoju pčela na pašu, izradi i ubacivanju satnih osnova, dodava nastavaka (pčelare s košnicama nastavljajući), i vrcanju meda. Pčelinje zajednice rijetko pregledaju. To čine samo ako im neka pčelinja zajednica učini sumnjivom ili kad mijenja maticu.

Ljudski rad sveli su na najmanju mjeru. Zato i mogu imati do 1.000 i više košnica. Samo u izuzetnim slučajevima

Utovar košnica pomoću dizalice

traže pomoć udruženju s drugima pčelarima. Tako recimo trojica pčelari uspješno mogu raditi na više od 10.000 košnica.

(Bilješke o savjetovanju pčelara održanog 5. listopada 1991. u Beogradu.)

ŽACKALO

U POLJOPRIVREDNIKA ZA POLJOPRIVREDNIKE

Razlog

Treba uzeti korbač u ruke i ukrotiti cene!

Namamo korbač.

Ge je?

U kakama inflaciji!

Kraj s krajem

Svznaju kako da sastave program, a niko

za kako da sastavi kraj s krajem!

pred kompjutera u zadruzi računaju na

seljake.

svodosmo u filateliste, marka nam je

posejja!

Nemože seljak da spase svoju kožu, jer –

ogabi onda drali!

Mistri za agrar nam lepo mirišu na

poljsku vodu, ali nam posle zasmrde nji-

svitavovi!

Preporuka

Learn mi je strogo preporučio lakšu hranu.

Ona kupuj juneće meso kod mog

mesara. Kod njega je kilogram mesa

već 700 grama.

Vreme

Šta je za tebe prošlo vreme?

Obećanja odgovornih da će za našu

privredu doći bolji dani.

A šta je za tebe buduće vreme?

I slašnje i buduće vreme pokazaće nam

da praznih obećanja neće biti ništa.

(na. vi.)

Toth optika
SUBOTICA

RADNO VREME:

Radnim danom 9.30-12.00
16.30-19.00
Subotom 9.00-12.00

PREPISIVANJE OČNIH POMAGALA
i davanje saveta za korišćenje
vizura, svakim radnim danom od
17.00 - 19.00

POSEBNE POGODNOSTI:

- 10% popusta kod gotovinskog
plaćanja
- plaćanje u više rata
- mogućnost žiralnog plaćanja

Maksima Gorkog 26

Tel: 51-045

Iz života naših predaka

Trska (I.)

Često se u snižnoj zimi sitim posla kojeg smo kadgod radili po vrlo ladnom vremenu kad je napolju temperatura bila ispod nule, a led se tako ugojio da se po njem moglo ići. Bilo je to vreme košenja trske, a taj se posao mogao samo onda uraditi. Ništa nije trebalo ulagati u rast ove biljke, rasla je sama od sebe, samo je trebalo pokositi i onda ishasnirati ili prodat. Našim precima životni cilj je bio i da stvore što god; da steknu, a da bi u tom uspeli pastrili su se da ishasniraju sve što im je na dovat ruke. Zato su svake godine kosili trsku.

Malo je nji koji ne poznaju ovu visoku močvarnu biljku, iz porodice trava, s podzemnim stablom iz čijeg pupoljka na podanku naraste nadzemno stablo. Trska može narasti uvis čak do 4 m iznad vode, a ispod vode 1,5 – 2 m. Raste u svim vlažnim mistima na Zemlji. Sestra ovoj „našoj“ trski je šećerna trska, za koju smo samo čuli. Trska je u Bačkoj, a posebno u našoj okolini, bila raširena jer su zemlje isprisanane dolovima, koje tvore potoci i ričice. Nažalost, rasprostranjenost dolova nam je sačuvana samo u sićanju i u pridratnim zemljopisnim kartama.

Trska je bujnim rastom ukras ravnice, podjednako lipa tokom čitave godine. Nažalost, poslije ratnim bezumnim isušivanjem dolova ona je u nas sad ritka, a u našoj okolini na većoj površini raste u Ludoškom jezeru, priobalju Palića, u Kapetanskom ritu, u toku ričice Krivaje – od „Jurića“ (Stari Žednik), pa do napravljenog bačkotopolskog jezera.

Najvećim dilom je rad isušivanja dolova u okolini Subatice godišnja padavina vodenog taloga danas manja za oko 14% (!) prema onoj od prija II. svetskog rata.

Trsku su kosili iz dva razloga: da se pokošene zribe stabaljke ishasniraju i da se mladim izdancima napravi mesto za dobar rast. Tako se košenjem održavala bujnost trstika, jer iz podvodni podanaka svake godine izraste iz jednog pupoljka novi izdanak. Kad se trska ne pokosi zribe stabaljke guše mlade izdanke i onda trstik nije tako gust kak bi mogao biti.

S prolića, kad potira mlade izdanke, trska friško dosigne punu visinu i ulipča je cvat u obliku lepršave metlice (kunina) (1). Ti mladi izdanci su slatkasti i voli im se josić, ali ga s njima nisu ranili, jer njim je trska bila od veće hasne ko zribe biljka. Amur, riba biljojed, koja može narasti dvadesetak i više kila, u kojoj vodi ima trske, prvo poide mlade izdanke. Zato tom ribom više ne poribljavaju Palić, da bi se trska proširila po cilom priobalju i zaštitila obalu od odronjavanja (erozije).

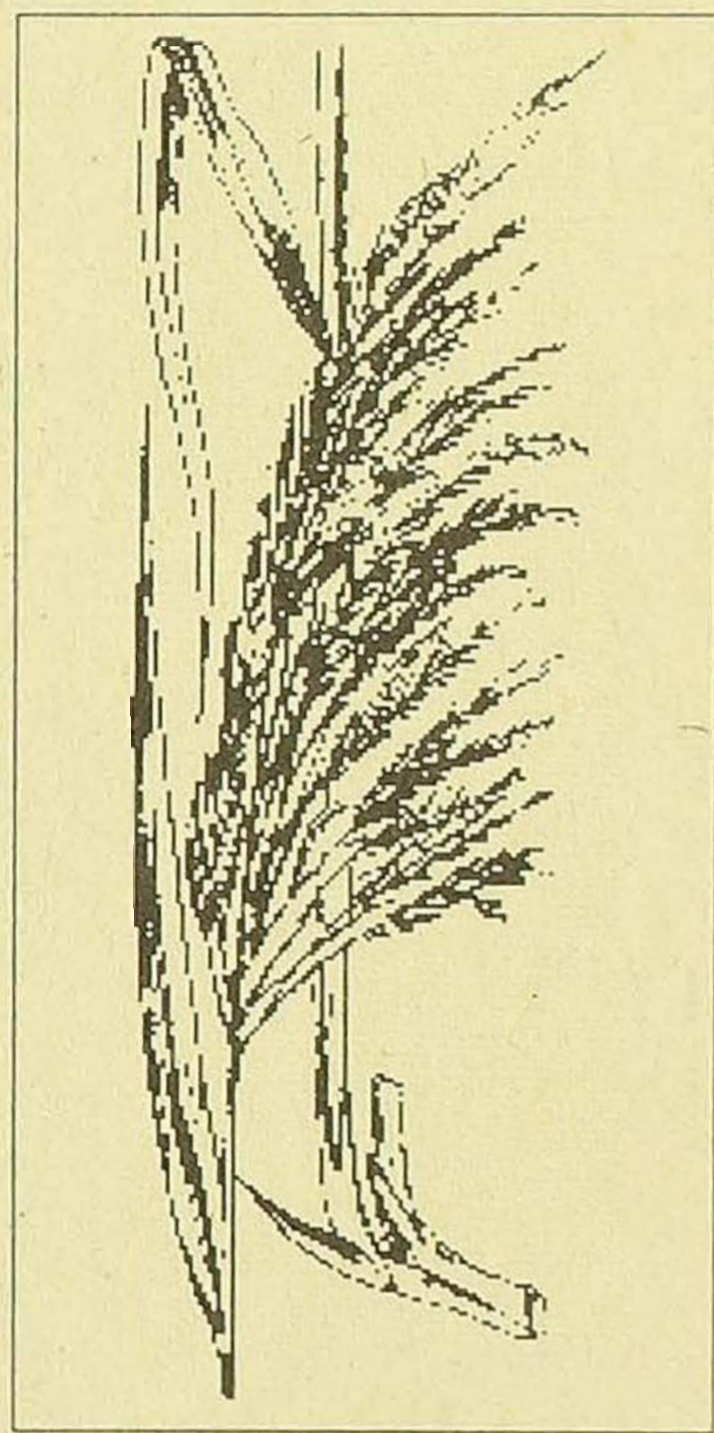
Kadgod su travu u mlaki kosili do trske, pa je s njom bilo izmišano i mladi izdanaka koje su konji u slast poili u sinu. Onda smo krave čuvali i pod dolom i ako smo se zasigrali, po di koja krava je ušla u mlaku i prvo je popasila mlade izdanke trske, a ne gustu zelenu travu. Za mladim izdancima krave su ušle i u rit i zagazile u vodu do stomaka, pa su njim se usput na noge navaćale pijavice, koje baš nije bilo lako skinit.

Manje poznate riči:

(1) – kunina – cvat trske

(nastavit će se)

Alojzije Stantić

ORGANIZUJEMO NASTAVU IZ: matematike, stranih jezika, fizike, mehanike, elektrotehnike, maternjeg jezika, poseban program iz metoda učenja i pripremu budućih srednjoškolaca za kvalifikacioni ispit za upis u srednju školu.

Stručnost o pedagoško iskustvo naših nastavnika vode Vaše znanje do željenih ciljeva.

U okviru Škole plus VRSIMO OBUKU BUDUĆIH VOZAČA. Vi treba samo da nas potražite, sve ostalo je naša briga.

ŠKOLA
PLUS

INFORMACIJE I PRIJAVA kandidata radnim danom od 11 - 16 časova u prostorijama Škole plus, Štrosmajerova br.3 (ispod Muzičke škole) ili na telefon 37-316 u večernjim časovima

„Donošenje Odluke o stavljanju van snage Odluke o pristupanju izradi urbanističkog projekta sportsko-rekreacionog kompleksa strelišta za glinene golubove u Subotici“

Formulacija prve točke dnevnoga reda drugog zasjedanja SO Subotice. (Više na stranicama 4,5)

JEL PRVO BOŽIĆ IL' USKRS

ISPRAVILI DOKTORA ŠTO JE PRIGLEDO MAJKU, A MALI LUKA TRK NATRAG U MAJKINU SOBU.

- JALTE MAJKO ŠTA IZE PRVO BOŽIĆ JEL' USKRS?
- PA, RANO MOJA, SA ČE BOŽIĆ, A SPROUĆA ČE USKRS. A ZAŠTO PITAŠ?
- PA, ZATO ŠTO JE DOKTOR KAZO DA BAŠ NIJE BORAME DA ČETE IZDRŽAT DO BOŽIĆA.

VIRNOST

- OŠ MI BIT VIRNA DOK NEDOĐEM IZ KATANA?
- OČU, AL NEMOJ DUGO.

B.F.

Iz starog tis

Razgovor o Nevenovom koncertu

Devet prijateljice prisustvuju na jednom Nevenovom koncertu.

– Jesi li pokušala kadgod – pita jedna od njih da slušaš koncert zatvorenih očiju?

– Jesam – odgovara druga.

– A jeste li pokušali kadgod – javlja se jedan glas iza njih – da saslušate koncert zatvorenih očiju?

(„Bunjevačko žackalo“, 3. veljače 19...)

Kutak sluden

„Pionirske“ vještine osvajanja

Premda nam u gospodarstvu ide predobro, čemo svi svjedoci svih ovih godina prema uputama milih glasova iz kutija koji u prijenosu nose preme PTC-a, čuđenje je zbudjenih promatrača izazvala vijest da se čudo od slatkoga giganta „Pionir“ našlo na vatromjetini interesa poštenog i gle, dodatno začuđujućeg, našeg biznismenskog svijeta. Svi bi, naime, htjeli renomiranu tvrtku staviti pod ili u svoj džep. Ne ide to lako. Nije ovo, valjda, Čečenija. Jel, tko ga mladani Šipovac, te će ga Netko iz (pre) mafije uvoza čokolade uzeti, te se spominje J. I. a sve rad nježnog stavljanja pod svoje profite skute. Bilo kako bilo riješeno, ovaj će kolektivi ostati samo epizoda u procesu naših imbecilnih želja da se Neki domognu ovog, materijalno izazovnog, vrijednog djela.

BUNJEVAČKE NARODNE PRIPOVITKE

Zabilježio i obradio: Balint Vučković

U Boga nestalo kruva

Popo obećo Cigi dar za Božić, ako do Badnjeg dana nauči Očenaš. Cigo jedared samo bio na nauku, a kad došo drugi put zatrčeo se u Očenaš još s avlijski vrataca, pa versa da ni popo ne bi bolje, al kad došo do kruva našeg, on jedared: kruv naš svakdašnji daj nam ga i danas, pa opet i opet. A kad je treći put odverso, najedared samo stao.

– No, no, a šta je dalje, kume? – popo će ga sićat.

A Cigo:

– Gospodine, dalje nema ništa. Kad mi ne da, a ja već treći put ištem, cigurno je u Boga nestalo kruva, razdilio ga onima što su prija mene iskali.

– Pa, šta ćemo sad? – popo se zablenduco.

A Cigo opet spreman:

– Kad već nema kruva, gospodine, ako date, ja ću za Božić primit od vas i kolač.

Kazivao: Martin Milanković, Verušić

Prid srušenim križom još nije skido šešir

Jedan gazda bio ol da Bog takog još nije vidio, makar svijet on stvorio. U selu ni dite neće proč šorom da mu javi čoviku, a gazda prolazi ko da osim njegov nema duše.

Al svaka sila za vrimena. Jedared pritovario volovsko brašnom, a točak se slomio u po puta.

Od tog njegov ne bi zabolila glava, al udarila i kiša. F. liti ko da ne pada iz neba već iz provaljenog bureta.

Počo pcvat, pa ljudi otvorili pendžere. Kad su zgodu počeli se dovikivati priko sokaka, al gazdu ko da vide.

A on već vidi, ako potraje, sve brašno će zakipiti džakovima. I sad nema: ko sam, šta sam. Poviče iz sveg glasa:

– Brže voštanu ponjavu! Ne vidite da će mi propast go kruv?

Oni se samo dovikivaje, koji o opanku koji o obedi njegov niko ni da pogleda.

On se uvatio za glavu:

– Ljudi Božiji, pa šta je ovo?!

Na to jedan dida poviče komšiji priko puta:

– Ovaj izgleda nije s ovog svita kad ne zna ni to, da srušenim križom još niko nije skido šešir.

Kazivao: Roko Stantić, I...